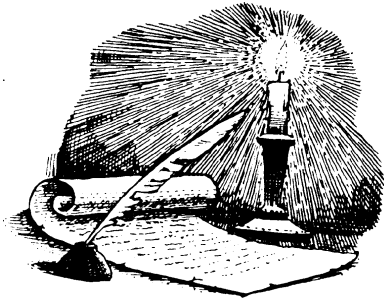

† ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

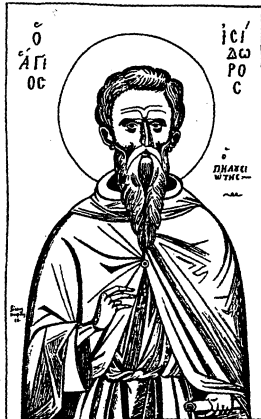
Η ΙΕΡΩΣΥΝΗ
κατά τόν
ΙΣΙΔΩΡΟΝ Πηλουσιώτην
(ένδιαφέροντα άποσπάσματα)

*«Εύλαβική άφιέρωση
στόν Ὁρθόδοξο Κλήρο»*

ΕΚΔΟΣΙΣ «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ»
ΣΠΑΡΤΑΚΟΥ 6 - 56626 ΣΥΚΙΕΣ
Τηλ.: 2310212659
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2005

Ὁ Ὁσιος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης (360-440 μ.Χ.), ὑπῆρξε πλήρης θείας καί ἀνθρωπίνης χάριτος καί πάσης ὠφελείας. Ἡ δέ μνήμη του τιμᾶται ὑπό τῆς Ἐκκλησίας μας τήν 4ην Φεβρουαρίου.

Ἄπολυτίκιον.

Ἦχος δ΄. Ταχύ προκατάλαβε.

Σοφία κοσμούμενος, παντοδαπῇ εὐκλεῶς, τοῖς λόγοις ἐκόσμησας, τήν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ, Ἰσίδωρε Ὁσιε· σύ γάρ δι' ἐγκρατείας, σεαυτόν ἐκκαθάρας, πράξει καί θεωρία, διαλάμπεις ἐν κόσμῳ· δι' ὧν μυσταγωγούμεθα, Πάτερ τά κρείττονα.

*† Χρυσόστομος Ζαφειρόπουλος,
Γερομόναχος.
(1921-1980)*

Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον

Τό τεῦχος αὐτό ἐκδίδεται μέ τήν οἰκονομική συνδρομή μιᾶς ἀγωνιζομένης οἰκογενείας Κοζανιτῶν καί τῶν τέκνων της, διαμενόντων εἰς τό ἐξωτερικόν, προκειμένου διαφωτισθοῦν καί ὠφεληθοῦν πνευματικῶς συνάνθρωποί μας ἀναφορικῶς μέ τό μεγαλεῖον, τήν ἀξίαν καί τό ὕψιστο δῶρο τῆς Ἱερωσύνης, χωρίς τῆς ὁποίας οὐδέν ἱερόν Μυστήριον τελεῖται οὐδέ καί ὁ ἀγισμός καί ἡ σωτηρία μας μπορεῖ νά ἐπιτευχθοῦν.

Διά τήν πνευματικήν αὐτήν ἐλεημοσύνην τους πρός χιλιάδας ἀναγνώστας εὐχόμεθα νά λάβουν παρά τοῦ Ἐλεήμονος Θεοῦ πλουσίως τήν Χάριν καί τό ἔλεός Του. Εἶθε, ἀγαπητοί, νά θελήσουν καί ἄλλοι πιστοί χριστιανοί νά φιλοτιμηθοῦν νά πράττουν ἔργα πνευματικῆς ἐλεημοσύνης, πού τόσον ἔχουν ἀνάγκη χιλιάδες καί ἑκατομμύρια συνανθρώπων μας. Ὁ θερισμός εἶναι πολὺς, οἱ ἐργάται ὀλίγοι καί τά μέσα, δυστυχῶς, πενιχρά, καί τοῦτο ὄχι γιατί εἶναι πτωχοί οἱ χριστιανοί ἀπό ὑλικά ἀγαθά, ἀλλά γιατί εἶναι πτωχοί ἀπό πίστη ζωντανή καί ἀληθινή ἀγάπη γιά τόν Σωτήρα τους Χριστό, τήν αἰώνιο ζωή καί τήν ὠφέλεια τῶν συνανθρώπων τους. Ἄς ἀξιοποιήσουμε τόν πολύτιμο χρόνο τῆς πρόσκαιρης ζωῆς μας πρός κατάκτησι τῆς αἰωνίου. Μᾶς ἐπιβάλλεται καί μᾶς συμφέρει.

Σημείωμα εκδότου

Ὁ Κύριος εἰς τό 18ο κεφ. καί στίχ. 7 τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, μᾶς τονίζει· *«Οὐαί τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ τό σκάνδαλον ἔρχεται»*. Καί ὁ Ἀπόστ. Παῦλος πρὸς τόν μαθητήν του Τιμόθεον συνιστᾷ· *«Τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ»* (Τιμ. 4, 12).

Οἱ ἐπίσκοποι καί ἱερεῖς πρωτίστως ὀφείλουν νά εἶναι ὑποδείγματα ἀρετῆς καί καλῶν ἔργων στοὺς πιστούς, ἀλλά καί οἱ Χριστιανοὶ χρεωστοῦν νά σέβωνται τήν Ἱερωσύνην καί νά τιμοῦν τοὺς Λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου, νά εὐχωνται δι' αὐτούς καί νά ἀγωνίζονται νά ζοῦν καί οἱ ἴδιοι μέ εὐσέβεια, δικαιοσύνη καί σωφροσύνη.

Ὁ πολύπειρος Γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος γράφει σχετικῶς:

Μεγίστη βλάβη προξενεῖται καί ψυχρότης καί ἀδιαφορία καί καταφρόνησις πρὸς τήν θρησκείαν ἐκ μέρους τῶν λαϊκῶν χριστιανῶν, λόγῳ τῶν σκανδάλων, καί πληροῦται τό Κυριακόν λόγιον «δι' ὑμῶν βλασφημεῖται τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσι». Ἀπαιτεῖται πρωτίστως πρόληψις καί, ὅταν αὐτό δέν ἔγινε, τότε μέ εἰλικρινές ἐνδιαφέρον καί μέ ὅλα τά ἐνδεϊκνύμενα εὐαγγελικά καί πατερικά μέσα, νά γίνῃ περιστολή τοῦ κακοῦ καί τῆς προξενουμένης ψυχικῆς βλάβης, μέ τόν πλέον ἀρμόδιον καλόν τρόπον.

Προκειμένου διευκολυνθοῦμε καί βοηθηθοῦμε πρὸς τήν σωστή στάση καί συμπεριφορά μας, οἱ ἐκδό-

σεις «Ὁρθόδοξος Κυψέλη» κυκλοφοροῦν τό τεῦχος αὐτό δανεισμένο ἀπό τήν πραγματεία τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Ζαφειροπούλου· **Η ΙΕΡΩΣΥΝΗ κατὰ τόν Ἅγιον Ἰσίδωρον τόν Πηλουσιώτην.** Ὁ κοσμημένος μέ σοφία καί διάκριση Θεοῦ Ἅγιος Ἰσίδωρος μᾶς προσφέρει σπουδαῖα μαθήματα γιά τήν ἀνόρθωσι τῆς Ἐκκλησίας προτρέποντας στήν ἀπομάκρυνσι τῶν ἀναξίων κληρικῶν της ἀπό τό Ἅγιον Θυσιαστήριον πρὸς δόξαν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί σωτηρίαν ψυχῶν.

Καιρός νά ἐφαρμοσθῇ ἡ προτροπή τοῦ Μεγάλου Βασιλείου (Migne 32, 400)· **«Ἐκκαθαρίσατε τήν Ἐκκλησίαν, τοὺς ἀναξίους αὐτῆς ἀπελαύνοντες».**

* * *

Ἀπό τήν αἰνέσιμον ἐπί πτυχίῳ διατριβήν **Η ΙΕΡΩΣΥΝΗ** κατὰ τόν Ἰσίδωρον Πηλουσιώτην τοῦ ἀειμνήστου ἐναρέτου Ἱερομονάχου Χρυσοστόμου Ζαφειροπούλου, πού ὑποβλήθηκε εἰς τήν Θεολογικήν Σχολήν Χάλκης τό ἔτος 1959 καί εἶναι *«εὐλαβική ἀφιέρωσι στόν Ὁρθόδοξο Κλήρο»*, μεταφέρουμε ἐνδιαφέροντα ἀποσπάσματα ἀπό τήν στήλη τῆς μεταφράσεως πρὸς μαθητεία ὄλων μας, Κλήρου καί λαοῦ, στό μέγιστο τῆς Ἱερωσύνης μυστήριον καί λειτούργημα. Μᾶς παραθέτει ὁ Ὅσιος πατήρ ἕνα διαυγῆ πνευματικό καθρέπτη τῶν ἀξίων καί ἀναξίων λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου, ὡς καί τό πῶς θά ἐπιτευχθῇ ἡ διόρθωσις τῶν κακῶν.

Τά κείμενα πού ἀκολουθοῦν τοῦ θεοσόφου Ὀσίου Πατρός ἡμῶν Ἰσιδώρου, σχολιαζόμενα καλῶς παρά τοῦ ἀειμνήστου ἐκλεκτοῦ Ἱερομονάχου Χρυσοστόμου Ζαφειροπούλου, προσφέρουν σωτήριες λύσεις στά ἐκ-

κλησιαστικά μας πράγματα, ἀρκεῖ νά προσεχθοῦν, ἀξιοποιηθοῦν καί ἐφαρμοσθοῦν καταλλήλως ἀπό τούς ὑπεύθυνους ἐκκλησιαστικούς φορεῖς, τούς κατά τόπους Ἀρχιερεῖς καί τήν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Πρὶν ἀπό τήν καταχώρησι τῶν ἀποσπασμάτων τῆς διατριβῆς τοῦ μακαριστοῦ πατρός Χρυσοστόμου, προτάσσονται δύο ἐνδιαφέροντα κείμενα, ἰδιαιτέρως κατάλληλα, προερχόμενα ἀμφοτέρω ἀπό τόν κάλαμο τοῦ σεβαστοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἰωάννου Φουντούλη, ἡ νεκρολογία καί ὁ πρόλογος εἰς τήν διατριβήν, πρὸς ἐνημέρωσι καί διευκόλυνσι τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ ἀφιερώματος αὐτοῦ.

* * *

Ἐνδιαφέρουσα γνωστοποιήσις

Θεοῦ θέλοντος, σύντομα θά κυκλοφορήσῃ καί ἄλλο τεῦχος πού θά περιέχει σπουδαῖες, κυρίως, ἐπιστολές τοῦ ἀειμνήστου ἐναρέτου πατρός Χρυσοστόμου Ζαφειροπούλου, σταχυολογημένες ἀπό τά ἐκδοθέντα δύο βιβλία πρὸς τιμὴν του ἀπό τήν **Ἄδελφότητα Βοηθείας ἀβοηθήτων συνανθρώπων** «† Ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Χρ. Ζαφειρόπουλος» τοῦ Τσουτυλίου.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νά τό ζητήσουν ἀπό τίς ἐκδόσεις «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ» Θεσσαλονίκης, στό τηλ. 2310212659. Θά δίδεται εὐλογία-δωρεάν πρὸς δόξαν Θεοῦ, τιμὴν πατρός Χρυσοστόμου καί ὠφέλεια ἀγωνιζομένων ψυχῶν. Ὅσοι θά ζητοῦν τεύχη ταχυδρομικῶς, ἐπιβαρύνονται μέ τά ταχυδρομικά ἔξοδα ἀποστολῆς.

† ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ
 ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
 Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΓΙΟΣ ΤΟΥ ΤΣΟΥΓΛΙΟΥ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ

Τὴν 21ην Δεκεμβρίου 1980 ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ μακαριστὸς Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σισανίου καὶ Σιατίστης ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Ζαφειρόπουλος.

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Κερπενὴν τῆς Πελοποννήσου τὸ 1921. Ἦρχισε νὰ σπουδάξῃ ἰατρικὴν εἰς Ἀθήνας, ἀλλ' ἐγκατέλειπε τὰς σπουδὰς του εἰς αὐτήν, φλεγόμενος ἀπὸ τὸν πόθον νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ προσφέρῃ ἀληθινὴν πνευματικὴν ἰατρείαν εἰς τοὺς πόνους τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἐκάρη μοναχὸς εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν τῆς Παναγίας τοῦ Μικροκάστρου Σιατίστης καὶ ἐχειροτονήθη ἀκολουθῶς διάκονος καὶ ἱερεὺς ὑπὸ τοῦ τότε μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης καὶ νῦν Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, μεθ' οὗ ἀπὸ τῶν φοιτητικῶν χρόνων διετήρει στενὰς πνευματικὰς σχέσεις. Ἦτο ὁ τότε Μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἰακώβος ὁ πνευματικὸς πατήρ καὶ Σύμβουλος τοῦ ἀειμνήστου Χρυσοστόμου. Ἐκτοτε συνέ-

δεσε τήν ζωήν του μέ τήν ύπηρεσίαν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ τῆς ἀκριτικῆς αὐτῆς περιοχῆς τῆς Μακεδονίας.

Ὑπό τήν προστασίαν τοῦ τότε σεβ. Σισανίου καί Σιατίστης Ἰακώβου διατελῶν, ἐσπούδασεν ἐν τῷ μεταξὺ Θεολογίαν εἰς τήν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης εἰς τήν Κωνσταντινούπολιν καί διωρίσθη Ἱεροκῆρυξ καί Πρωτοσύγκελλος τῆς Μητροπόλεως Σιατίστης. Μέ ἔδραν τό Τσοτύλιον τοῦ Βοΐου ἀνέπτυξε θαυμαστήν πνευματικὴν δράσιν εἰς τήν περιοχὴν αὐτήν. Ἱερουργῶν, κηρύττων, ἐξομολογῶν, στηρίζων εἰς τήν πίστιν, βοηθῶν, συμβουλευῶν καί κατευθύνων τοὺς χριστιανούς του εἰς τόν δρόμον τοῦ Θεοῦ, δέν ἠθέλησε νά ἀφήσῃ τήν Μακεδονικὴν ἐπαρχίαν καί νά ἐγκατασταθεῖ εἰς τήν Λέσβον ὅταν ὁ πνευματικὸς του πατήρ ἐξέλεγει ὡς Μητροπολίτης Μυτιλήνης καί δέν ἐφείδετο κόπων καί θυσιῶν, ἀποστολικῶς «ἀποθνήσκων καθ' ἡμέραν» διὰ τήν δόξαν τοῦ Θεοῦ καί διὰ τήν οἰκοδομήν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Συνεδύαζε τήν ἐκκλησιαστικὴν καί τήν κοινωνικὴν δράσιν πρὸς τήν ἀσκητικὴν καί πνευματικὴν ζωὴν. Διένεμε τά πάντα εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην καί ἔζη ὁ ἴδιος πτωχὸς καί ταπεινὸς ὡς ἀσκητὴς τῆς ἐρήμου. Μέ τήν θαυμαστὴν ψυχικὴν του δύναμιν καί καρτερίαν ἀντιμετώπιζε τὰς δυσκολίας, τὰς πικρίας καί τὰς ἀπογοητεύσεις τῆς ζωῆς, χωρὶς νά κάμπτεται ἢ νά μειῶνῃ τήν προσφορὰν τῆς ἀγάπης του πρὸς τόν λαόν τοῦ Θεοῦ. Μέ ἀτρύτους κόπους καί πόνους, διαθέτων ἀκόμη καί τοὺς προσωπικοὺς οἰκονομικοὺς του πόρους καί ἐργαζόμενος χειρονακτικῶς καί ὁ ἴδιος, ἔκτισε ναοὺς καί ἰδρύματα εἰς τό Τσοτύλιον καί τὰ ἄλλα κέντρα τῆς πνευματικῆς του δικαιοδοσίας καί τὰ διηύθυνε μέ καταπληκτικὴν ἰκανότητα καί ψυχικὴν δύναμιν.

Τό ἥρωϊκόν του φρόνημα ἐφάνη καί εἰς τήν ἀσθένειαν καί τόν θάνατόν του. Καί αὐτόν ἀντιμετώπισε μέ χριστιανικόν ὄντως καί φιλοσοφικόν ἥρωϊσμόν καί ἐπάλαισε πρός αὐτόν σῶμα πρός σῶμα. Τόν ἤκουσαν ὀλίγας ὥρας πρό τοῦ θανάτου του νά ὁμιλῇ μέ τούς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ, εἰς τούς ὁποίους μόνος, χωρίς καμμίαν ἀνθρωπίνην παρηγορίαν καί συμπαραστάσιν, παρέδωκε τό πνεῦμα, μεταβαίνων «ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τήν ζωήν».

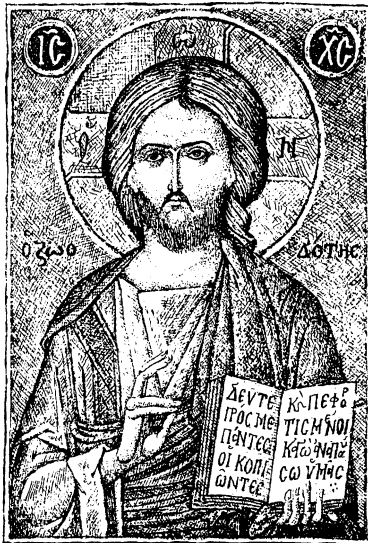
Ἡ εἶδησις τοῦ θανάτου του προεκάλεσεν ἀληθινόν πνευματικόν συναγερμόν εἰς τήν ἐπαρχίαν Βοΐου. Αὐθορμήτως τά καταστήματα ἐκλείσαν καί αἱ σημαῖαι ὑψώθησαν μεσίστιοι. Τά πλήθη τῶν χριστιανῶν πού συνέρρευσαν εἰς τό Τσοτύλιον τόν ἐκλαυσαν ὡς ἀληθινόν πατέρα καί τόν προέπεμψαν μέ τιμάς πατρός εἰς τόν τάφον. Τέσσαρες ἀρχιερεῖς, οἱ σεβασμ. μητροπολίται Σιατίστης, πρ. Ζακύνθου, Καστορίας καί Γρεβενῶν καί ὁλος ὁ ἱερός Κλήρος τῆς ἐπαρχίας καί πολλοί ἐκ τῶν πλησιοχώρων ἐπαρχιῶν, ἔψαλλαν τήν νεκρώσιμόν του ἀκολουθίαν. Ἐτάφη, κατά ἰδικήν του παραγγελίαν, ὀπισθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἀγίου Νεκταρίου, ἔξω τοῦ Τσοτυλίου, τόν ὁποῖον ὁ ἴδιος μέ πολλήν ἀγάπην καί μέ ἰδικάς του κατά τό πλεῖστον δαπάνας εἶχε προσφάτως ἀνεγείρει. Ἐκεῖ ἀναπαύεται ἐν εἰρήνῃ, ἐποπτεύων τούς ἱερούς τόπους πού ἠγάπησε καί ἐπότισε μέ τόν ἰδρωτά του, καί ἀναμένων «μετά βεβαιότητος», ὅπως ὁ ἴδιος ἔγραψε, τήν κοινήν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν.

Ὁ πατήρ Χρυσόστομος, ἀπερχόμενος τοῦ ματαίου αὐτοῦ κόσμου, ἄφησε πράγματι κενόν εἰς τάς ψυχάς τόσων ἀνθρώπων, πού τόν ἔβλεπαν ὡς πατέρα, ὁδηγόν, προστάτην καί ἀληθινόν φίλον. Τήν σωματικήν του ἀπουσίαν ἀναπληρώνει ἡ αἰωνία μνήμη του καί ἡ

ἄσβεστος πνευματική ἀκτινοβολία του. Ὅλοι θά ἐνθου-
μοῦνται τόν ταπεινόν, ἀπλοῦν, ἀσκητικόν, φλογερόν
καί ἄκαμπτον πνευματικόν στυλόν τῆς ἐκκλησίας τοῦ
Χριστοῦ τῆς παροικούσης εἰς τό Βόϊον καί θά καθο-
δηγοῦνται ἀπό τό χριστομίμητον ἀποστολικόν του
παράδειγμα.

Ἦτο καί θά παραμείνη ὁ σύγχρονος ἅγιος τοῦ
Τσοτυλίου.

(Ἀπό τό μηνιαῖον ἐκκλησ. περιοδικόν «Ο ΠΟΙ-
ΜΗΝ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μυτιλήνης», Ἰανουά-
ριος 1981).

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

στήν έκδοση τῆς διατριβῆς τοῦ ἀειμνήστου
π. Χρυσοστόμου Ζαφειροπούλου
γιά τόν ἅγιο Ἰσίδωρο τόν Πηλουσιώτη

Ἡ πραγματεία αὐτή πού κρατᾷς στά χέρια σου, ἀγαπητέ ἀναγνώστη, εἶναι ἡ «αἰνέσιμος διατριβή» πού συνέγραψε ὁ μακαριστός ἀρχιμανδρίτης **Χρυσόστομος Ζαφειρόπουλος** τό 1959 γιά νά πάρει τόν τίτλο τοῦ «Διδασκάλου τῆς Θεολογίας» ἀπό τή Θεολογική Σχολή Χάλκης μετά τίς ἐκεῖ θεολογικές του σπουδές καί τή λήψη τοῦ πτυχίου του.

Περισσότερο ἀπό εἴκοσι χρόνια ἔμεινε σέ χειρόγραφο καί τώρα, μετά τήν ἐκδημία του, ἔρχεται, δημοσιευμένη πιά, νά σοῦ μεταφέρει τή φωνή του καί νά σοῦ ξαναζωντανέψει τήν ἀνάμνησή του. Μήν τή διαβάσεις σάν μιά ἐπιστημονική πραγματεία, πού μοναδικό σκοπό ἔχει νά σοῦ μιλήσει γιά ἕναν ἀρχαῖο ἐκκλησιαστικό ἄνδρα καί γιά τίς ιδέες του. Εἶναι κάτι τό πολύ πιό πολύ καί τό πολύ πιό πέρα ἀπό αὐτό. Μή σέ τρομάζει ἡ ἀρχαιοπρεπής της γλώσσα, οἱ παραπομπές καί ἡ σχολαστική της ἐπιφάνεια. Ξεπέρασέ τα αὐτά μέ ἀγάπη, καί ζήτησε τό πνευματικό μήνυμα, πού θέλει νά μεταφέρει στό σύγχρονο ἀναγνώστη, κληρικό ἢ λαϊκό.

Στό ἔργο αὐτό μιλοῦν δυό ἄνθρωποι μ' ἓνα στόμα. Ὁ ἓνας, ὁ παλιός, ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης, ἔζησε πρὶν ἀπὸ 1500 καὶ πλέον χρόνια σέ μιά μακρυνή γωνιά τῆς γῆς, στό Πηλούσιο τῆς Αἰγύπτου, ἀσκητεύοντας, προσευχόμενος καὶ διδάσκοντας μέ ἔργα καὶ μέ λόγια. Δέν εἶχε οὔτε κοσμικά οὔτε ἐκκλησιαστικά ἀξιώματα. Ἦταν ἓνας ἀπλὸς μοναχός, γεμάτος ταπείνωση καὶ πνεῦμα Θεοῦ, ἀδαμάντινος στό ἦθος καὶ ἀκέραιος στό φρόνημα. Γι' αὐτό κι ὁ λόγος του ἦταν λόγος Θεοῦ· αὐρα λεπτή, ἀλλά καὶ μάχαιρα δίστομος. Σώζονται πολλές ἐπιστολές του, ἀπὸ τίς ὁποῖες καὶ μόνο γνωρίζουμε τόν ἄνδρα καὶ τόν λόγο του. Ἀπ' αὐτές ὁ σύγχρονός μας πατήρ Χρυσόστομος σταχυολόγησε ὅσα ἀφοροῦν τὴν ἱερατικὴ δεοντολογία καὶ προσπάθησε νά μᾶς κάνει κοινωνούς τῆς πνευματικῆς θεωρίας τοῦ ἱεροῦ πατρός. Πῶς δηλαδή ἐκεῖνος ὁραματίζεται τόν ἰδεώδη κληρικό, πού χαρισματικά μετέχει στήν ἱερωσύνη τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ γιὰ νά γίνεται φορέας ἁγιασμοῦ καὶ διάκονος σωτηρίας στό λαό τοῦ Θεοῦ. Στό σημεῖο αὐτό ἐνώνεται ἡ φωνή τῶν δυό ἀνδρῶν. Δέν γίνεται ὁ πατήρ Χρυσόστομος μεταφορέας ἀπλῶς τῶν λόγων ἐκείνου, ἀλλά πνευματικά ταυτίζεται μ' ἐκεῖνον καὶ ἐκφράζει τό ἱερατικό του «πιστεύω». Ὅπως στόν Ἰσίδωρο εἶδε τό πρότυπο τοῦ ταπεινοῦ, ἀκέραιου, φλογεροῦ καὶ ἀπροσωπόληπτου ἰδεολόγου μοναχοῦ, πού κι ὁ ἴδιος πάσχιζε στή ζωὴ του νά ἐνσαρκώσει, ἔτσι καὶ στή διδασκαλία του ἀναγνώρισε τὴ φωνὴ τῆς ἴδιας του τῆς ἱερατικῆς συνειδήσεως καὶ εἶπε ὅ,τι θά ἔλεγε ὁ ἴδιος μέ τό δικό του στόμα γιὰ τό πῶς ὁραματιζόταν τόν ἱερέα-ἑαυτό του.

Τό γνωστό ἀξίωμα λέγει πὼς «τά μεγάλα πνεύματα συναντῶνται». Κι' ἐδῶ ἐπαληθεύεται ἡ ρήση αὐτή.

Ἡ μεγαλωσύνη τῶν δύο ἀνδρῶν συναντήθηκε σέ κοινό ἰδεῶδες βίου καί θεωρίας, πού μεταφραζόταν καί στούς δύο σέ κοινωνία στό φῶς τοῦ Χριστοῦ καί σέ βαθεῖα συναίσθηση φωτοδότιδας διακονίας στόν κόσμο.

Μ' αὐτές τίς προϋποθέσεις μπαίνει τό ἔργο τοῦ πατρός Χρυσοστόμου στή σύγχρονή μας θεολογική βιβλιογραφία σάν φωνή καί κλήση γιά νήψη καί πνευματική ἀνασύνταξη. Φωνή πατερική ἀλλά καί νεοπατερική, πανάρχαιη ἀλλά καί τωρινή, πού ζητᾷ ἀπό τοὺς ἡγέτες τῆς Ἐκκλησίας νά σταθοῦν στό ὕψος τῆς χριστομίμητης διακονίας τους κι ἀπό τό λαό τοῦ Θεοῦ νά σταθεῖ ἄξιος νά γεννήσει τέτοιους πνευματοφόρους ἡγέτες. Ὅτι αὐτό δέν εἶναι ἓνα χιμαιρικό ἰδανικό, τό ἔδειξαν μέ τήν πολιτεία τους σέ δύσκολες ἐποχές ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος καί ὁ πατήρ Χρυσόστομος. Καί στούς δύο ὁ «βίος» καί ὁ «λόγος» συνέδραμαν κι ἀπότηλεσαν «φιλοσοφίας ἀπάσης ἄγαλμα», ὅπως γράφει ὁ πρῶτος καί ἐπαναλαμβάνει ὁ δεύτερος (Ἐπιστολή Β' 275).

Ἄς ἔχουμε καί τῶν δύο τήν εὐχή.

Ἰ. Φουντούλης

† Χρυσστόμον Ζαφειροπούλου, Ίερομονάχου

Η ΙΕΡΩΣΥΝΗ κατά τόν Ίσίδωρον Πηλουσιώτην (ἀποσπασματικά)

Ἡ ἀξία τῆς Ίερωσύνης

«... Κυριότερος ἐπίτροπος ἀπό τούς ἐπίγειους εἶναι αὐτός πού στέφθηκε ἱερέας παρά ἐκεῖνος πού φόρεσε τήν πορφυρή ἐσθήτα. Γιατί ὁ ἱερέας εἶναι ὑπεύθυνος τῶν ψυχῶν, ἐνώ ὁ βασιλιάς τῶν σωμάτων». Γράφοντας στόν ἐπίσκοπο Θεοδόσιο, λέει σχετικά στήν ἐπιστολή του 2, 52 πρὸς αὐτόν ὅτι «εἶναι θεῖο ἀξίωμα ἡ ἱερωσύνη καί ἀπό ὅλα ὅσα ὑπάρχουν τό πιό τίμιο... Γιατί μ' αὐτή καί ἀναγεννιόμαστε καί παίρνομε μέρος στά ἰδιαίτερα μας μυστήρια, χωρίς τά ὁποῖα δέν εἶναι δυνατόν νά μετέχομε στά οὐράνια. Σύμφωνα μέ τούς ἀψευδεῖς χρησμούς τῆς ἀλήθειας πού ἄλλοτε λέει “ἂν δέν ἀναγεννηθεῖ κάποιος μέ νερό καί πνεῦμα (δηλαδή μέ τό Βάπτισμα καί τή Μετάνοια) δέν θά εἰσέλθει στή βασιλεία τῶν οὐρανῶν” καί ἄλλοτε “ἂν δέν φάει κάποιος τή σάρκα μου καί δέν πιεῖ τό αἷμα μου, δέν ἔχει θέση μαζί μου”... “χωρίς αὐτά δέν εἶναι δυνατόν νά ἀξιωθεῖ κανεῖς χριστιανικά τέλη· κι αὐτά μόνο μέ τήν ἱερωσύνη κατορθώνονται”». Καί στόν Κύρο τόν πρε-

σβύτερο γράφοντας τήν 5, 422 ἐπιστολή του, λέει ὅτι ἡ ἱερωσύνη «εἶναι ὑψηλότερη καί ἀξιότερη ἀπό κάθε βασιλεία» καί «εἶναι ἀνώτερη ἀπό κάθε ἀνθρώπινη τιμή καί ἀξία». Στή συνέχεια συναντοῦμε τήν 3, 20 ἐπιστολή του πρὸς τόν ἐπίσκοπο Ἑρμογένη, στήν ὁποία ἀναφέρεται ὅτι «ἡ ἱερωσύνη βρίσκεται ἀνάμεσα στή θεία καί τήν ἀνθρώπινη φύση, γιά νά ὑπηρετεῖ τήν πρώτη καί νά μεταβάλλει πρὸς τό ἀνώτερο τήν ἄλλη». Ἐπίσης στήν ἐπιστολή του 5, 276 στόν «Κόμη Ἑρμίνο» ὀνομάζει τήν ἱερωσύνη ὁ ἱερός πατέρας «θεῖο πρᾶγμα» καί στήν ἐπιστολή του 2, 37 στόν «Κόμη Ἑρμιο» τήν ὀνομάζει «θεία τελετή ἡ ὁποία ἀνοίγει τούς οὐρανοὺς σέ ὅσους μνηθήκαν». «Πρᾶγμα οὐράνιο» καί «θεία λειτουργία» τήν ὀνομάζει ἀντίστοιχα στίς ἐπιστολές του 1, 11 «στό Ζώσιμο τόν Πρεσβύτερο»...

Σέ ἐπιβεβαίωση ὅλων ὧσων ἀναφέρει ὁ ἅγιος πατέρας γιά τήν ἀξία τῆς ἱερωσύνης ἔρχονται καί ὅσα γράφει γι' αὐτήν σέ ἄλλες ἐπιστολές του. Ἔτσι, γράφοντας τήν 5, 268 ἐπιστολή του στόν ἐπίσκοπο Κύριλλο, λέει ὅτι «ἡ ἱερωσύνη διόρθωνε καί σωφρόνιζε τή βασιλεία, κάθε φορά πού ἔσφαλλε» καί παρακάτω «ἡ ἱερωσύνη προκαλοῦσε σεβασμό καί στή βασιλεία». Ἀπό τά παραπάνω δυό χωρία γίνεται ὀλοφάνερο ὅτι ἡ ἱερωσύνη εἶναι πράγματι «τό πιό τίμιο ἀπ' ὅλα τά ἀξιώματα» καί «ὁ κυριότερος ἐπίτροπος ἀπό τούς ἐπίγειους» καί «ἀπό κάθε βασιλεία πιό ὑψηλή καί πιό ἀξία» ὅπως εἰπώθηκε παραπάνω...

Προσόντα γιά τήν ἀπόκτησι τῆς Ἱερωσύνης

«Νά ἀσκηθεῖ στήν ὑπακοή καί νά ἔχει γυμναστεῖ καί εὐδοκιμήσει στίς βασικές ἀρετές», ὅποτε «ἔρχεται

στήν τέλεση τῆς λειτουργίας, ἔχοντας ὡς τό πιό μεγάλο ἀγαθό τήν ἐμπειρία... αὐτός πού πρῶτα ρύθμισε τόν ἑαυτό του καί ἀπόκτησε τήν πείρα τῶν πραγμάτων, θά εἶναι κατάλληλος νά ρυθμίζει καί ἄλλους...». «Πολλοί ἀπερίσκεπτα, ἀφοῦ νόμισαν ὅτι μπορεῖ κάθε ἄνδρας νά ἐξουσιάζει ἤ τίς ψυχές ἤ τά σώματα, ἀνέλαβαν ἐξουσία κι ἀφοῦ γέμισαν ἀπό μύρια κακά καί τούς ἑαυτούς τους καί τούς ὑπηκόους, κατάντησαν ὑστερα στό βάραθρο τῆς καταστροφῆς ἄδοξα», γράφει στήν 3, 127 ἐπιστολή του....

«Ὅσοι φοροῦν τό πολυτιμότερο στεφάνι τῆς ἱερωσύνης, εἶναι σωστό νά κομπάζουν γιά ἀρετές περισσότερο παρά γιά χρήματα, καί νά θεωροῦν ταιριαστή εὐχαρίστηση τή σωφροσύνη καί νά μὴν ὑποχωροῦν οὔτε στή γαστριμαργία οὔτε στά σχετικά μ' αὐτήν πάθη», νά εἶναι καρτερικός «νά θεωρεῖ τήν καρτερία δύναμη» «κι ἂν ἀκόμα γιά τήν ἀρετή ἢ τήν εὐσέβεια ὑποπτεύεται κάποιον κίνδυνο, νά μὴν ἀποφεύγει τόν θάνατο», γράφει ὁ ἅγιος πατέρας στήν ἐπιστολή του, 2, 290.

Ὁ ἱερωμένος πρέπει νά εἶναι ἀφιερωμένος στό Θεό

Ὁ κληρικός πρέπει νά ἔχει τή δύναμη ὥστε «νά διατηρεῖ τόν ἑαυτό του ἄβατο ἀπό κάθε τυραννικό καί αἰσχρό πάθος ὅπως τ' ἀνάκτορα», γιατί «αὐτός πού ὑπηρετεῖ τό Θεό καί εἶναι κοντά του, τίποτε ξένο καί ὑλικό δέν μπορεῖ νά φέρει ἐπάνω του».

Γράφοντας ὁ Ἅγιος τήν 2, 11 ἐπιστολή του πρὸς τόν ἐπίσκοπο Στρατήγιο, πού πρὶν ἀπό λίγο εἶχε ἐνθρονιστεῖ, τοῦ δίδει τίς παρακάτω ἐντολές: «Γνώριζε,

τιμιότατε, ὅτι σ' ὅλη σου τή ζωή, κυρίως ὁμως τώρα πού ξεπερνᾷς τά ὅρια αὐτῆς πού θεωρεῖται ἐξουσία, ἢ ὁποία εἶναι καί λειτουργία, θά ἦσουν δίκαιος ἄν νικουῦσες τίς ἐπιθυμίες σου, γιά νά μή νικηθεῖς ἀπό καμιά ἀδυναμία ἀπ' αὐτές πού ἔχουν οἱ ὑπήκοοί σου. Γιατί εἶναι πάρα πολύ δυσάρεστο, ἄν συλληφθεῖς, νά μὴν μπορεῖς νά ἐξουσιάζεις τόν ἑαυτό σου, ἐνῶ θέλεις νά διατάξεις αὐτούς πού εἶναι στήν ἐξουσία σου». Θέλει τόν ἱερέα πρᾶο, ταπεινό, ταπεινόφρονα καί ἀπαθῆ ὁ ἅγιος πατέρας· καί κάθε ἄλλον ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νά διακοσμήσει τό Ἅγιο Θυσιαστήριο τοῦ Κυρίου, σίγουρα ἔτσι τόν στοχάζεται. «Ἄν διακονεῖς τό Θυσιαστήριο τοῦ Χριστοῦ, λέει στόν ἀρχιδιάκο Πανσόφιο μέ τήν 1, 157 ἐπιστολή του, νά τελεῖς μέ εὐλάβεια τή λειτουργία σου, σύμφωνα μέ τό νόμο Του καί νά φαίνεσαι πρᾶος καί ταπεινός στήν καρδιά. Γιατί δέν διοικεῖς κάποια πολιτική ἡγεμονία, πού φλογίζεται ἀπό περηφάνεια καί ἐμπάθεια, ἀλλά διακονία εἰρηνική καί ἀτάραχη».

Αὐτός πού ἐπιθυμεῖ τήν ἱερωσύνη πρέπει, σύμφωνα μέ τόν Ἰσίδωρο τόν Πηλουσιώτη, νά ἔχει καί τή δύναμη καί τόν τρόπο νά τή στολίζει μέ τόν πιό ταιριαστό καί κατάλληλο στολισμό, ἔστω καί ἄν αὐτή ἢ ἴδια εἶναι ἓνα πολύ μεγάλο στολίδι. Γράφοντας στόν Κῦρο τόν πρεσβύτερο τήν ἐπιστολή του 5, 422, λέει σ' αὐτόν ἀνάμεσα στά ἄλλα: «Ἄν καί εἶναι ἡ ἱερωσύνη πιό ὑψηλή καί πιό ἄξια ἀπό κάθε βασιλεία, δέν πρέπει αὐτοί πού ἔτυχε νά τήν ἔχουν νά περηφανεύονται γι' αὐτήν μπροστά στους ἄλλους, ἀλλά νά θεωροῦν πιό σωστό καί πιό ταιριαστό στολίδι τῆς τήν πραότητα πού συνοδεύεται μέ σύνεση»....

Ἡ ἱερωσύνη ταιριάζει περισσότερο, σύμφωνα μέ

τό μακάριο πατέρα, σ' εκείνους οί όποιοι έχουν τό προσόν νά διδάσκουν μέ τά έργα τους κι όχι σέ όσους γίνονται ένοχλητικοί μόνο μέ κούφια λόγια. *«Γιατί πολλοί είναι αύτοί πού ένοχλοῦν μέ τά λόγια, λίγοι όμως όσοι παιδαγωγοῦν μέ τά έργα τους. Σ' αυτούς κυρίως ταιριάζει νά γίνουν ίερείς»*. Αύτός πού πρόκειται νά γίνει ίερέας πρέπει από πρίν νά γνωρίζει πώς πρέπει νά είναι ό ίδιος και νά μήν όραματίζεται πλούτη, άπολαύσεις, καλοπέραση και τά παρόμοια. Γιατί άφού αύτός από πίο πρίν θά είναι βέβηλος, θά άποδειχθεϊ ανάξιος γι' αύτό τό άξίωμα. Πρέπει νά γνωρίζει ότι *«στόν ίερέα πλοῦτος είναι ό στολισμός μέ άρετή, εύχαρίστηση ή σωφροσύνη, καλοπέραση ή αυτάρκεια και χαρά ή έπίδοση των ύπηκόων του στην άρετή. Άν όμως κάποιος, ενώ φροντίζει για τά αντίθετα από αυτά, καμαρώνει για τό όνομα της ίερωσύνης, αύτός είναι βέβηλος και ανάξιος για τό άξίωμα»*. Πρέπει άκόμα ό ύποψήφιος κληρικός νά σέβεται γενικά τούς ίερούς θεσμούς, γιατί *«όπως ό βασιλιάς όταν έξουσιάζεται από τούς νόμους είναι έμψυχος νόμος, έτσι και ό ίερέας, όταν κυβερνάται από τούς θεσμούς, είναι άλαλος κανόνας»*.

Γενικά, καθώς έξετάζουμε τόν ίερό πατέρα στην προκειμένη περίπτωση, βλέπουμε ότι δέν δικαιολογεϊ άνώμαλη και άνεξέταστη είσοδο στην ίερωσύνη. Πολλοί, οί όποιοι δέν είχαν τά προσόντα πού ήταν κανονισμένα από τίς Ίερές Γραφές, κατέφευγαν, όπως είναι φανερό, σ' εκείνους πού έμπορευόνται τά ιερά και άγαποῦν ύπερβολικά τά χρήματα, οί όποιοι δυστυχώς δέν έλειψαν ποτέ από την Έκκλησία, κι έτσι εισέρχονταν σ' αύτήν άνώμαλα. Αύτό γίνεται φανερό από πολλά, αλλά και ή έπιστολή του 5, 532 πρós κάποιον Ζώσιμο μάς τό επιβεβαιώνει άρκετά: *«Άν και*

αὐτός ὁ ὁποῖος σ' ἔκανε πῖο πρὶν ἱερέα» λέει, ἐννοῶντας ἀσφαλῶς αὐτόν πού τόν χειροτόνησε, «μεθώντας ὁ ἕνας ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὴν ἐξουσία καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὰ χρήματα, ὁ πρῶτος πώλησε καὶ ὁ ἄλλος ἀγόρασε τὸ ὄνομα. Δέν θά ἐπέμενα στὴν περίπτωση αὐτή, ἀλλὰ ἀφιέρωσε τὸν ἑαυτό σου στὶς Γραφές καὶ θά σέ κάνουν ἱερέα». Μιλώντας γι' αὐτούς πού μ' αὐτό τὸν τρόπο εἰσέρχονται στὴν ἱερωσύνη καὶ σέ κάποια ἄλλη ἐπιστολή του, τοὺς ὀνομάζει ἐπιδρομεῖς καὶ προτείνει νά τοὺς ἀποκηρύξουν, γιατί ὄχι μόνο ἀτίμασαν τὴν ὑπομονή τῶν ἐνάρετων κόπων καὶ τοὺς ἄλλους καθιερωμένους θεσμούς, ἀλλὰ παραβαίνοντας κάθε λογική καὶ στραγγαλίζοντας κάθε δίκαιο, γίνονται πραγματικές μάλιστα καὶ τῶν ἱερωμένων πού ζοῦν σωστά: «Μὴν ταυτίζεις αὐτούς, πού μέ μύριους ἀγῶνες μόλις κατόρθωσαν τὴν ἀρετή καὶ πέτυχαν τὴν πολὺ καθαρὴ ἱερωσύνη, μ' ἐκείνους πού ὄρμησαν σάν ἐπιδρομεῖς σ' αὐτήν· ἀλλὰ ἐκείνους νά τοὺς ἀναγνωρίζεις, ἐνῶ αὐτούς νά τοὺς ἀποδοκιμάζεις... Αὐτούς μὲν πού ἔχουν τὴν ἱερωσύνη ὡς ἄθλημα ἀρετῆς, πρέπει νά τοὺς ἐγκωμιάζεις καὶ νά τοὺς μακαρίζεις. Αὐτούς ὅμως πού τόλμησαν νά ὀρμήσουν σ' αὐτήν... πρέπει νά τοὺς κατηγορεῖ κανεὶς... γιατί παραμελώντας τὴν ὁδὸ πού φέρνει στὴ λειτουργία καὶ ἀτιμάζοντας τὴν ἀγιότατη καὶ καθαρότατη ὑπομονή, πού ἀποκτήθηκε σέ πολὺ χρόνο μὲ ἐνάρετους κόπους καὶ παραβλέποντας καὶ τοὺς θεσμούς καὶ τίς ἄλλες ἅγιες πράξεις τῆς ἐνάρετης ζωῆς, νόμισαν ὅτι τοὺς ἐπαρκεῖ ἡ χειροτονία. Καμαρώνοντας μόνο γι' αὐτήν, προσβάλλουν αὐτούς πού ζοῦν σωστά».

Θεωρώντας ὁ ἅγιος πατέρας γνήσιο στολισμό καὶ βασικό προσόν γιὰ τὴν ἱερωσύνη τὸ στολισμό τῆς ἀ-

ρετῆς, γράφει σχετική ἐπιστολή στόν πρεσβύτερο Μαρκίωνα, μέ τήν ὁποία τονίζει ἰδιαίτερα ὅτι μόνο οἱ ἐνάρετοι ἀποτελοῦν στολισμό τῆς ἱερωσύνης καί καταλήγει λέγοντας, ὅτι οἱ ἄλλοι πρέπει νά ἀριθμοῦνται μαζί μέ τούς νόθους. Φέρνει μάλιστα ὡς παράδειγμα κάποιον Εὐσέβιο, πού δέν εἶχε καθόλου ἀρετή καί καμάρωνε μόνο γιά τήν ἱερωσύνη του: *«Γνήσιος στολισμός γιά τήν ἱερωσύνη εἶναι αὐτός πού γίνεται λαμπρός ἀπό τά ἔργα τῆς ἀρετῆς. Ὅποιος δέν διαθέτει πνευματικά γνωρίσματα καί στολίζεται μέ ξένη εὐπρέπεια καί καμαρώνει μόνο γιά τήν τιμή, αὐτόν ἡ ἀλήθεια τόν ἐκτόπισε στους νόθους... Ὁ Εὐσέβιος, πού δέν εἶναι ἀγαπητός στόν Θεό, ὅπως γράφεις, ἀφοῦ εἶναι ἄδειος ἀπό ἀρετή, καμαρώνει μόνο γιά τήν ἱερωσύνη».* Καί ὡς παράπονο πικρό γιά τά παραπάνω ἐκφράζει ὁ ἱερός πατέρας τή σκέψη του σέ κάποιον κόμη Ἑρμῖνο, πού ἴσως τόν ἐνόχλησε. Ἔτσι μαζί μέ τ' ἄλλα γράφει σ' αὐτόν καί τά ἐξῆς: *«Δέν ἔλκεται στήν ἱερωσύνη αὐτός πού εἶναι γεμᾶτος ἀπό ἀρετή, ἀλλά ἐκεῖνος πού καυχίεται γιά τόν πλοῦτο καί θέλει νά ἐξαγοράσει τήν ἀξία μέ χρυσό, κι ὅταν ἀκόμα εἶναι γεμᾶτος ἀπό τή χειρότερη πονηριά».*

Πολύ μεγάλη ζημιά γίνεται στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ὅσες φορές εἰσέρχεται στήν ἱερωσύνη ἓνας πού στερεῖται τά ἀπαραίτητα προσόντα καί εἶναι ἐπομένως ἀνάξιος. Εἶναι φυσικό, ὅπως παραδέχεται ὁ ἅγιος πατέρας, νά προσπαθοῦν οἱ ὑπήκοοι νά μοιάσουν τόν ἄρχοντά τους, κι ὅταν ὁ ἄρχοντας δέν εἶναι τέτοιος πού πρέπει, τότε καί οἱ ὑπήκοοι γίνονται ὅμοιοι μ' αὐτόν: *«ὅταν κάποιος νόθος καί ἀνάξιος εἰσέλθει μέ τή βία στό ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης, τότε κυρίως καί ὁ στολισμός τοῦ ἀξιώματος μεταβάλλεται σέ ἀπρέπεια. Για-*

τί είναι φυσικό νά γίνονται οί ύπήκοοι ὁμοιοι μέ τόν ἄρχοντα».

Ὁ ἅγιος πατέρας δέν δίνει καμμιά σημασία στήν πατρίδα, στό γένος, στόν πλοῦτο, στήν εὐφράδεια καί στά ἄλλα ἐξωτερικά χαρίσματα καί ἀξιώματα, ὅταν δέν ὑπάρχει μαζί μ' αὐτά καί ἀρετή· μόνο τήν ἀρετή ὑπολογίζει αὐτός, πού εἶναι ἀθάνατη καί πρὸς αὐτήν πρέπει πάντοτε νά θέλουν νά φτάσουν αὐτοί πού ὀραματίζονται τά διάφορα πολιτικά ἢ ἐκκλησιαστικά ἀξιώματα, τά ὁποῖα χωρίς τήν ἀρετή δέν ὠφελοῦν σέ τίποτε: *«ἂν κάποιος ἔχει τήν πιό ἐκλεκτή πατρίδα καί κατάγεται ἀπό τό πιό ἔνδοξο γένος καί καυχιέται γιά κάθε εἶδους πλοῦτο ἢ ἔχει φτάσει στήν πιό τέλεια εὐφράδεια λόγου καί μπορεῖ νά φέρνει στό στόμα του ὅλα τά ἀποφθέγματα τῶν ἀρχαίων καί καμαρώνει γιά δύναμη καί ὁμορφιά καί δόξα καί ἀρετή, κι ἂν ἀκόμα ἀξιωθεί νά γίνει βασιλιάς καί νά φορέσει τό στεφάνι καί τήν πορφυρή ἐσθῆτα, δέν ἔχει ὅμως ἀρετή, αὐτόν ἐγώ θά τόν κατέτασσα στούς δούλους. Ἐάν ὅμως κάποιος κατέχει καλά τή δικαιοσύνη καί τή σωφροσύνη καί τήν ἀνδρεία καί τή φρόνηση, αὐτόν ἐγώ θά τόν ἀπαριθμοῦσα ἀνάμεσα στούς πιό ἐκλεκτούς. Ἐάν ὁ ἐνάρετος εἶναι πολύ καλύτερος ἀπό ἐκεῖνον πού ἔχει ὅλα τά παραπάνω μαζί, καί ἀπό ἐκεῖνον πού δέν τά ἔχει ὅλα μαζί (γιατί δέν εἶναι δυνατόν νά συνυπάρχουν ὅλα), θά εἶναι καί πολύ πιό μακάριος καί πιό ἔνδοξος, ἀφοῦ ἐκεῖνα ἐξαφανίζονται πολύ πιό γρήγορα, ἐνῶ ἡ ἀρετή εἶναι ἀθάνατη».*

Τά προσόντα αὐτῶν πού θέλουν νά προσέλθουν στήν ἱερωσύνη πρέπει ὁ ἐπίσκοπος πού πρόκειται νά τούς χειροτονήσει νά τά ἐξετάσει μέ ἀκρίβεια καί μέ ἀκρίβεια νά τά μάθει, ὅπως γράφει ὁ ἱερός πατέρας στό μοναχό Θωμᾶ, γιατί αὐτός θά εἶναι πιό ὑπεύθυνος

ἀπ' αὐτοῦς πού θά χειροτονήσει. Κάποιος ἐπίσκοπος Εὐσέβιος φαίνεται ὅτι χειροτόνησε ἱερεῖς χωρίς προσόντα, κι ὄχι μόνο χωρίς προσόντα, ἀλλά καί ἐντελῶς ἀνάξιους καί μάλιστα ὄχι ἀγνοώντας το ἀλλά καί «*πάρα πολύ καλά γνωρίζοντάς το*». Γι' αὐτό γράφει ὁ Πηλουσιώτης, ὅταν τόν ρώτησε ἀσφαλῶς ὁ Θωμᾶς: «*Ἄν ἀγνοώντας ὁ Εὐσέβιος τούς χειροτόνησε, θά ἔχει μέτρια ἀπολογία 'ἐν ἀγνοίᾳ'*· ἄν ὅμως, ὅπως λές, *γνωρίζοντάς το πάρα πολύ καλά, παρέδωσε τό ποιμνιο (γιά τό ὁποῖο ὁ Χριστός ἔχυσε τό τίμιο αἷμα Του) σέ λύκους γιά νά τό ἀρπάξουν, σέ σκυλιά γιά νά ἀσελήσουν, καί σέ ἀλεπούδες γιά νά τό ἀφανίσουν μέ δόλο, αὐτός δέν θά ἔχει τί νά ἀπολογηθεῖ γιά τίς τόσες ἀμαρτίες. Κι αὐτά τά λέω, ὄχι γιατί θά εἶναι ἀνεύθυνοι ἐκεῖνοι καί δέν θά κριθοῦν, ἀλλά γιατί αὐτός πού παρέχει τά σπέρματα τῶν ἀμαρτημάτων θά τιμωρηθεῖ πολύ περισσότερο. **Γιατί αὐτός πού δημιουργεῖ τήν αἰτία γίνεται αἴτιος γιά ὅλα ὅσα συμβαίνουν***».

Τό θεῖο πρᾶγμα τῆς ἱερωσύνης, ὅπως τονίζει αὐτός ὁ ἅγιος πατέρας μας καί ἄλλοῦ, δέν εἶναι οὔτε ἀντικείμενο ἀγοραπωλησίας, οὔτε ταιριάζει στόν καθένα, οὔτε εἶναι παιχνίδι πού ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἐπιδεξιότητα τοῦ ἑνός ἢ τοῦ ἄλλου. Πρόκειται, λέει, γιά θεῖο πρᾶγμα «*στό ὁποῖο εἶναι ἀπαραίτητη ἄριστη πολιτεία καί σωστοί τρόποι*» καί θά δοθεῖ φρικτή τιμωρία «*σέ ὅσους παίζουν μέ ὅσα δέν παίζονται*». Ἐπιτίθεται δριμύτητα πάντοτε καί ἐναντίον ἐκείνων πού καπηλεύονται τήν ἱερωσύνη, τήν πωλοῦν ἢ τήν ἀγοράζουν, καί φαίνεται νά στενοχωριέται πάρα πολύ, κάνοντας σύγκριση μέ τήν κατάσταση πού ὑπῆρχε στό παρελθόν καί μέ αὐτή πού ἐπικρατεῖ στήν ἐποχή του: «*Τόν παλιό καιρό λοιπόν, στήν ἐποχή τῶν Ἑβραίων,*

καθώς ἡ ἱερωσύνη συνδεόνταν ἀπό τό γένος κατηγοῦσαν πολλοί γιατί δινόταν ἐξαιτίας τοῦ γένους καί ὄχι τῆς ἀρετῆς· ἐπειδή ὅμως μεταρρυθμίστηκε πρὸς τό καλύτερο καί μεταβιβάστηκε στήν ἀρετή, πολύ περισσότερο κακοποιεῖται, παρά ὅταν καί κατώτερη ἦταν καί στό γένος μοιραζόταν μέ κληρο. Γιατί τότε, ἂν καί ἦταν μερικοί ἀνάξιοι ἀπ' αὐτούς πού προσέρχονταν στήν ἱερωσύνη, ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ ἅγιος πατέρας, ἦταν ὅμως καί ἄριστοι· καί ἡ ἐξαγορά τῆς μέ χρηῖμα ἀπαγορευόταν ἐντελῶς· τώρα πού καί πρὸς τό καλύτερο προόδευσε καί στήν ἀρετή προσφέρθηκε, πολύ περισσότερο καταπατήθηκε... εἶναι λοιπόν γνωστό σέ στεριά καί θάλασσα, ὅτι κανένας ἀπ' αὐτούς πού καλοπερνοῦν δέν θά χειροτονηθεῖ ἱερέας».

Γράφει ὁ ἅγιος πατέρας ἐπιστολή στόν ἐπίσκοπο Εὐσέβιο, παίρνοντας ἀφορμή ἀπό κάποιο Ζώσιμο, ὁ ὁποῖος ἂν καί στεροῦνταν τά προσόντα γιά τήν ἱερωσύνη, πού ἀσφαλῶς βάση εἶναι ἡ ἄμεμπτη καί ἀκηλίδωτη ζωή, προσπαθοῦσε νά ἱερωθεῖ. Στήν ἐπιστολή αὐτή παρομοιάζει ὅσους δέν ἔχουν προσόντα μέ λεπρούς, τονίζοντας ἰδιαίτερα ὅτι «στούς λεπρούς ἀποκλείεται ὁ ναός τοῦ Θεοῦ, μέχρις ὅτου νά ἐξαφανίσουν τήν προσβολή τοῦ πάθους». Ἀρχίζοντας τήν ἐπιστολή του αὐτή λέει «πολλοί ἐπιθυμοῦν πολλά, ἀλλά δέν φτάνουν στήν ἀπόφαση, γιατί εἶναι ἀπραγματοποίητα. Γιατί οὔτε στή βασιλεία φτάνει ὁποῖος θέλει, οὔτε στήν περιουσία, οὔτε στό γάμο πού θέλει. Ἄν λοιπόν, ὅπως λές, καί ὁ Ζώσιμος βιάζεται νά ἀφήσει τόν ἑαυτό του νά μπεῖ στά μυστήρια τοῦ Θεοῦ ἀδιάντροπα, ἄς μάθει...». Καί πρὸς τόν ἴδιο τό Ζώσιμο γράφει ἄλλη ἐπιστολή μέ τήν ὁποία τόν καλεῖ νά διορθώσει τή ζωή του πρῶτα κι ὕστερα νά σκεφθεῖ

τήν εἴσοδό του στήν ἱερωσύνη: «μερικοί σοῦ λένε νά ἀγαπήσεις τήν ἱερωσύνη, ἡ ὁποία εἶναι πρᾶγμα ἀκατόρθωτο στούς πολλούς καί σέ σένα ἀκόμα περισσότερο· ἢ λοιπόν νά διορθώσεις τή ζωή σου, ἢ ν' ἀπομακρυνθεῖς ἀπό τήν ἐπιθυμία τῶν ἀπλησίαστων σέ σένα ἀνακτόρων». Ὡστόσο ὁμως αὐτός ὁ Ζώσιμος, χωρίς καθόλου ν' ἀκούσει αὐτές τίς ἐπιτιμήσεις καί προτροπές τοῦ Πηλουσιώτη, πῆρε παράνομα τήν ἱερωσύνη, γι' αὐτό καί γράφοντας σ' αὐτόν καί πάλι ὁ ἱερός πατέρας λέει: «πῆρες βέβηλα τήν ἱερωσύνη ἀνόσιε, κλέβοντας μέ χρήματα οὐράνιο πρᾶγμα, σάν δεύτερος Καϊάφας, παίρνοντας τά ἀπόρρητα μέ ἀργύρια»....

* * *

Τό ἐπισκοπικό ἀξίωμα

Ἄκόμα πιά αὐστηρές γνώμες καί κρίσεις διατυπώνει ὁ ἱερός πατέρας, γιά τό ἐπισκοπικό ἀξίωμα. Τίς ἀπόψεις του τίς εὐθυγραμμίζει πάντοτε μέ τίς ἀπόψεις τῶν Ἱερῶν Γραφῶν καί ἰδιαίτερα μέ τούς σχετικούς παυλικούς νόμους τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἐπιστολές σχετικές μέ τό ἐπισκοπικό ἀξίωμα ἔχει γράψει πολλές. Ἐκεῖνο ὅμως πού ἐδῶ ἔχει μεγαλύτερη σημασία δέν εἶναι τό πλῆθος, ἀλλά τό εἶδος τῶν ἐπιστολῶν. Ἐγράψε ἐπιστολή στό «Διάκο Παλλάδιο», πού θά ἔπρεπε νά ἀποτελεῖ χρυσό κανόνα γιά ὅσους ἐπιθυμοῦν τό ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης καί κυρίως αὐτό τῆς ἐπισκοπῆς «εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ» (Α΄ Τιμ. 3, 1).

Μετά τό λόγιο, «άν κάποιος ἐπιθυμεῖ πολύ νά γίνεαι ἐπίσκοπος, καλό ἔργο ἐπιθυμεῖ» ὑπάρχουν καί μερικά ἄλλα ἀπό τά ὁποία πρέπει νά διακατέχεστε.

Ἄλλά ἄς δώσουμε τό λόγο στόν ἴδιο τόν Πηλουσιώτη, μέ τίς ἴδιες του λέξεις, ὁ ὁποῖος καί μόνο μ' αὐτή τήν ἐπιστολή του, κατά τήν ταπεινή γνώμη αὐτοῦ πού γράφει, θά μπορούσε νά θεωρεῖται ἐφάμιλλος μέ τόν ἱερό Χρυσόστομο, τουλάχιστον στά πράγματα πού ἀφοροῦν τήν ἱερωσύνη: *«ὄσοι δέν ἐννόησαν τήν ἀποστολική γνώμη καί δέν ἐρεύνησαν τό βάθος τῆς σοφίας καί νομίζουν ὅτι εἶναι ἀκίνδυνο νά παρερμηνεύουν τά ἀποστολικά δόγματα, κινδυνεύουν νά πέσουν σέ παραλογισμό. Γιατί τί λένε, μεθυσμένοι ἀπό ἀγάπη, γιά τό ἀξίωμα; Ἔχει γραφεῖ: “ἄν κάποιος ἐπιθυμεῖ πολύ νά γίνει ἐπίσκοπος, καλό ἔργο ἐπιθυμεῖ” τό ὅτι λοιπόν αὐτό ἔχει γραφεῖ δέ θά τό ἀρνηθῶ, τό ὅτι ὅμως ἔτσι ἐρμηνεύεται, ὅπως αὐτοί θέλουν, θά τό ἀπορρίψω. Γιατί μάλιστα καί πρίν τό ἐρμηνεύσουμε, φοβερὰ εἶναι ὅσα ἀκολουθοῦν στά παραπάνω, γιά νά ἐμποδίσουν τούς πολλούς ἀπό μιὰ τέτοια ἐπιθυμία. Γιατί δέν μποροῦν ὅλοι νά καταλάβουν τή δύναμη μιᾶς τέτοιας ἐξουσίας, πού εἶναι ὑψηλότερη καί ἀπό τή βασιλεία. Γιατί ἡ μιὰ ρυθμίζει τά θεῖα πράγματα, ἐνῶ ἡ ἄλλη τά ἐπίγεια· ἀλλά ἐντελῶς μέ πολύ λίγα λόγια, γιά νά μή πῶ τίποτε περισσότερο, αὐτοί θά εἶχαν δικαίωμα νά διαφέρουν τόσο ἀπό τούς ὑπηκόους τους ὅσο οἱ ποιμένες ἀπό τά πρόβατα. Τί λέει λοιπόν; “Πρέπει ἐπομένως ὁ ἐπίσκοπος νά εἶναι ἀνεπίληπτος, ἤρεμος, σῶφρονας, κόσμιος, φιλόξενος, διδακτικός, ἀνεξίκακος, νά μὴν ἀγαπᾷ τά ποτά, νά μὴ διαπληκτίζεται, ἀλλά νά εἶναι ἐπιεικής, ἄμαχος, ἀφιλάργυρος, νά κυβερνᾷ καλά τά τοῦ σπιτιοῦ του, νά ἔχει παιδιά πού ὑποτάσσονται μέ κάθε σεμνότητα (ἄν κάποιος δέν ξέρεي νά κυβερνᾷ τό σπίτι του, πῶς θά φροντίσει γιά τήν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ;) νά μὴ εἰσάγει νέες ἰδέες, γιά νά μὴ πέσει τυφλωμένος σέ παγίδα τοῦ διαβόλου”.*

Τί ἀπ' αὐτά κατόρθωσαν οἱ πολλοί, ἕνας ἀπ' τοὺς ὁποίους εἶσαι καί σύ, κι ἀγαποῦν πρᾶγμα ἀκατόρθωτο γι' αὐτούς; Ἔχουν ζωή ἀνεπίληπτη; Ἀλλά διαθέτουν τόσο πολύ μεγάλη ἐγρήγορση, ὥστε νά ἔχουν ἀκοίμητο τό μάτι τῆς ψυχῆς τους; Ἀλλά τόσο πολύ ἔλαμψαν στή σωφροσύνη, ὥστε ὄχι μόνο νά ἔχουν σωστό τό μυαλό, ἀλλά καί αὐτούς πού παραφρονοῦν καί καταλαμβάνονται ἀπό μανία γιά τίς ἀκάθαρτες μίξεις, μποροῦν νά σωφρονίζουν σιωπώντας; Ὑπάρχει ἀκόμα τόση σεμνότητα σ' αὐτούς, ὥστε καί ἀπό τό βάδισμα καί ἀπό τό βλέμμα καί ἀπό τή φωνή νά μποροῦν νά καταπλήττουν ὅσους τοὺς βλέπουν; Γιατί ὡς δόξα ὀλόκληρης τῆς χριστιανικῆς φιλοσοφίας, πρέπει νά φαίνονται παντοῦ ἐκεῖνοι πού ἔχουν ὡς κλῆρο τό ἐπισκοπικό ἀξίωμα. Εἶναι τόσο φιλόξενοι, ὥστε καί τοὺς τυχαίους φτωχοὺς νά καλοῦν στό σπίτι τους γιά νά τοὺς παραθέσουν τραπέζι; Καί τό διδασκαλικό λόγο κατόρθωσαν νά μελετήσουν τόσο, ὥστε νά τοὺς ἐπιφοιτήσῃ ἡ Θεία Χάρη ἀπό ψηλά καί νά γίνουν πηγές πνευματικῶν λόγων; Μήπως διαπρέπουν γιά τόσο μεγάλη ἐπιείκεια, ὥστε νά μήν καταφέρονται ποτέ ἐναντίον κανενός; Εἶναι τόσο ἀφιλάργυροι, ὥστε κι αὐτά πού δικαιοῦνται νά μοιράζουν σ' ὅσους ἔχουν ἀνάγκη; Εἶναι τόσο ἀνεξίκακοι, ὥστε κι αὐτούς πού ἀλόγιστα βρίζουν καί κατηγοροῦν νά τοὺς ἀνέχονται; Κι ἄλλα ἀκόμα πλεονεκτήματα ὑπάρχουν σ' αὐτούς, ἐκεῖνα πού ἀνέφερε ὁ Παῦλος, παρουσιάζοντας τόν ἄριστο Ποιμενάρχη; Τί εἶναι αὐτό πού τοὺς παρασύρει σέ τέτοια μανία, ὥστε νά χάσουν τήν ντροπή; Γιατί πρέπει νά εἶναι ἱκανοποιημένοι πού ἀνήκουν στήν τάξη τῶν ὑπηκόων (σιωπῶ λοιπόν, γιατί ἀπ' ὅσα κάνουν, θά ἔπρεπε νά διωχτοῦν ἀπ' αὐτήν, ἂν γινόταν κάτι ἀπ' ὅσα ἔπρεπε) καί ἐπιθυμοῦν τά ἀδύνατα, καλ-

λιεργοῦν μέσα τους τόν ἔρωτα τῆς ἐπισκοπῆς καί τόν Ἄποστολο, πού φρόντισε νά τούς γιατρέψει τό καταστρεπτικό αὐτό πάθος, τόν ἐπικαλοῦνται ὡς μάρτυρα ὅτι τάχα συνηγορεῖ στή νοσηρή τους ἐπιθυμία.

Ἐγώ ὅμως, ἐπειδή θέλω νά στρέψω τό λόγο μου ἐναντίον τους καί ἐπειδή ἀγωνιῶ πολύ καί θέλω νά τελειώσω μ' αὐτά καί νά ἀσχοληθῶ μέ πάρα πολύ πιό σπουδαῖα πράγματα, θά πρέπει νά δείξω ὅτι αὐτή ἡ ἱερή ἐπιθυμία δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ οὔτε ἀπό τούς χριστιανούς. Αὐτοί, προσβάλλοντας τίς ἱερές γραφές μ' αὐτό τόν τρόπο καί παίζοντας μ' ὅσα δέν παίζονται, δυσκόλευαν τά πράγματα, σάν ἄλογο ὀρμητικό πού σπάζει τά χαλινάρια καί τρέχει στήν πεδιάδα· τούς προέτρεψα λοιπόν νά βαδίσουν στήν ἐρμηνεία τοῦ ρητοῦ. Τί λοιπόν εἶπε ὁ θεσπέσιος ἄνδρας, ὁ νοῦς πού ὅλα τά εἶδε καί πού ὑπηρετήσε ἄμεμπτα αὐτό τό ἀξίωμα; “Ἄν κάποιος ἐπιθυμεῖ πολύ νά γίνει ἐπίσκοπος”. Δέν εἶπε καθένας νά ἐπιθυμεῖ τήν ἐπισκοπή. Δέν πρόσταξε, δέν διέταξε, δέν νομοθέτησε. Ἀλλά ἐπειδή ἤξερε ὅτι οἱ πολλοί μεθοῦν ἀπό ἀγάπη γιά τό ἀξίωμα καί δέν ἐπιθυμοῦν τήν ἀρετή, ἐνῶ σφετερίζονται τήν ἐξουσία, καί δέν ἀντιλαμβάνονται τούς ἰδρώτες καί τούς κόπους καί τούς κινδύνους καί τίς φροντίδες καί τίς ἀγρυπνίες τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος. Γιατί σ' αὐτόν ἀναθέτονται ὅλες οἱ ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου.

Καί ποιές εἶναι αὐτές; Οἱ δοκιμασίες τῶν ἱερωμένων, οἱ τροφές τῶν πεινασμένων, τό νερό τῶν διψασμένων, τά ροῦχα τῶν γυμνῶν, οἱ προστασίες τῶν ἀδικουμένων, οἱ φροντίδες γιά τά ὀρφανά πού κλαῖνε, ἡ βοήθεια στίς χῆρες καί ἡ ἀνταπόδοση τῆς δικαιοσύνης, σ' ὅσους ἔχουν ἀδικηθεῖ, οἱ ἔλεγχοι σ' αὐτούς

πού προσπαθοῦν νά ἄρχουν παράνομα, οἱ θεραπείες τῶν ἀσθενῶν, οἱ ἐπανορθώσεις ὅσων σκανδαλίζονται ἀπό δοκιμασίες, οἱ ἀπελευθερώσεις τῶν φυλακισμένων, ἡ παρηγοριά αὐτῶν πού βρίσκονται σέ συμφορές, οἱ σωφρονισμοί ἐκείνων πού φταῖνε. Ἐπειδή λοιπόν ὅλα αὐτά καί πολύ περισσότερα, πού, γιά νά μή μακρύνω τό λόγο ὀνομάζοντάς τα ὅλα, παρέλειψα, μιά καί τά βραβεῖα τά ἔχει ἡ ἐπισκοπή, μερικοί νόμιζαν ὅτι εἶναι ἡ ἐπισκοπή ἡ ἴδια ἐξουσία καί ἄνεση καί ἀπόλαυση, καί ἀδιαφοροῦσαν, χωρίς νά ἐξετάσουν ὅσα ἀφοροῦν τοὺς ἴδιους καί χωρίς νά ἐννοήσουν τό μέγεθος τοῦ ἀξιώματος. Σταματώντας τήν ὁρμή τους, πού γινόταν ἐπικίνδυνη καί διδάσκοντας νά μήν τολμοῦν οἱ πολλοί ἀλλά τόν ἀπλησίαστο ἐπισκοπικό θρόνο, εἶπε “ἂν κάποιος ἐπιθυμεῖ πολύ νά γίνει ἐπίσκοπος, καλό ἔργο ἐπιθυμεῖ”. Δέν εἶπε καθέννας ἄς ἐπιθυμεῖ· γιατί καλά κάνει... ἀλλά “καλό ἔργο”... Ἔργο εἶναι ἀγαπητέ μου τό πρᾶγμα, ὄχι ἄνεση· φροντίδα ὄχι ἀπόλαυση· λειτουργία ὑπεύθυνη, ὄχι ἀνεξέλεγκτο ἀξίωμα· πατρική κηδεμονία κι ὄχι τυραννία, οἰκονομική προστασία, ὄχι παράλογη ἐξουσία. Ἐγώ ἐπαινώ ὑπερβολικά τό ἔργο τῆς ἐπισκοπῆς, γιατί εἶναι θεῖο· δέν ἐπαινώ ὅμως τήν ἀρρωστημένη ἀγάπη γι’ αὐτήν, γιατί εἶναι ἐσφαλμένη. Δέν λέω, καλά κάνει. Γιατί αὐτή τήν ἀγάπη δέν πρέπει οὔτε οἱ πολύ ἔντιμοι νά τρέφουν στήν ψυχή τους, ἀλλά μέ ὅλη τους τή δύναμη νά τή διώχνουν. Βλέπε τόν Ἀπόστολο, πού εἶναι ἔμπειρος σ’ αὐτόν τόν ἀγῶνα καί στάζει ἀπό μύριους ἰδρώτες καί ὀμιλεῖ γιά τραύματα καί πληγές καί ἐπιβουλές καί θανάτους, γιά νά μή σκανδαλιστεῖ κανένας ἀπ’ αὐτούς πού τόν ἐμπιστεύτηκαν, ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπ’ αὐτόν, πώς φοβίζει καί φοβᾶται αὐτούς πού κάνουν τόν ἄρχοντα, καθώς εἶναι ἄπειροι σ’ αὐτά τά ἀγωνίσματα κι ἀπο-

βλέπουν μόνο στην τιμή και φωνάζει κουνώντας σχεδόν τό κεφάλι του· ἄν κάποιος ἐπιθυμῆ τό ἐπισκοπικό ἀξίωμα, ἄς βλέπει τούς κόπους κι ἄς ἐξετάσει ἄν μπορεῖ νά τούς σηκώσει. Ἐς βλέπει τούς κινδύνους κι ἄς μὴν ἀναλογίζεται μόνο τήν τιμή. Ἐς παρατηρεῖ τούς θανάτους κι ὄχι τήν ἀπόλαυση. Ἐς συγκεντρώνει τήν προσοχή του στίς ἐπιβουλές καί στίς φροντίδες κι ἄς μὴ κλίνει πρὸς τήν ἄνεση. Ἐς γνωρίζει ὅτι ἄν κάποιος ἠθέλε νά ὀδηγηθεῖ σ' ἐκεῖνο τό θρόνο, χειροτονεῖται γιά νά ἀγωνίζεται νόμιμα κι ὄχι νά ἀπολαμβάνει χωρίς κίνδυνο. Γιατί αὐτός πού ἐγκρατεύεται μόνο γιά τήν τιμή καί παραβλέπει ὅλα τά ἄλλα, πού δίκαια ταιριάζουν στό ἐπισκοπικό ἀξίωμα, θά κατηγορηθεῖ πολύ στήν ἐδῶ ζωὴ καί κάποτε θά καθαιρεθεῖ ἀπό ἓνα τέτοιο ἀξίωμα, ἀλλά καί στόν οὐρανὸ θά κατακριθεῖ ἀπό τόν ἀδέκαστο Κριτὴ μπροστά σ' ἐκεῖνο τό φοβερὸ Βῆμα. Αὐτοὶ πού πεινοῦν θά φωνάζουν ὅτι ἐμεῖς δέν ἀπολαύσαμε οὔτε τά ἀναγκαῖα ἀγαθὰ· αὐτὸς ὅμως, ἀφοῦ καλοπέρασε καί ξόδεψε τά χρήματά του, τά ὑπόλοιπα τά κατανάλωσε σέ δικές του ἐξυπηρετήσεις. Καί οἱ γυμνοὶ θά λένε ὅτι αὐτὸς ἔγινε σέ μᾶς δυσκολότερος ἀπὸ τόν χειμῶνα. Ὅσοι εἶναι ἄρρωστοὶ θά λένε ὅτι μᾶς φάνηκε βαρύτερος ἀπὸ τὴν ἀρρώστια· καί τά ὄρφανά, ὅτι δέν ἀπολαύσαμε καμμιὰ προστασία, ἐνῶ οἱ χῆρες ὅτι δέν μᾶς παρηγόρησε καθόλου· οἱ φυλακισμένοι, δέν ἔχυσε μαζί μας δάκρυ συμπάθειας· ὅσοι βρίσκονται σέ συμφορές, δέν μᾶς ἔπλωσε χέρι βοήθειας, κι ἀμέσως θά ποῦν ὅλοι καί θά φωνάζουν γιά ὅλα αὐτὰ τὸν ἐπίσκοπο πού τὸν χειροτόνησε. Τί νομίζεις ὅτι πρέπει νά κάνει ὁ ἀδέκαστος Κριτής; Δέν θά τιμωρήσει αὐστηρότερα αὐτόν πού δέν ἔγινε καλύτερος μέ τήν τιμή; Εἶναι ὀλοφάνερο βέβαια στόν καθένα. Ἐν ὅμως κάποιος ἀμφιβάλλει θά

τοῦ διαβάσω καί τήν ἀπόφαση. “Γιατί θά τόν ξεχωρίσει καί τό δικό του μέρος θά τό βάλει μέ τούς ἄπιστους”. Κατανοώντας λοιπόν αὐτά, νά μήν ἐμπαίζουμε τά θεῖα. Γιατί ἂν μόλις ἐπαρκοῦμε γιά τή δική μας ἀπολογία, ὅταν συγκεντρώσουμε σέ βάρος μας τόσο πλήθος κατηγορίες, πού θά παρουσιαστοῦμε;»...

Δέν πρέπει ἐπομένως νά ἐπιζητοῦν ὅλοι τό ἐπισκοπικό ἀξίωμα, ἀλλά μόνο ἐκεῖνοι πού εἶναι ἄξιοι γι’ αὐτό. Καί εἶναι ἄξιοι μόνο ὅσοι ρυθμίζουν ὅσα τούς ἀφοροῦν, ὅπως διατάζουν οἱ νόμοι καί οἱ κανόνες πού στοιχειοθετήθηκαν καί ἐφαρμόστηκαν πρῶτα πρῶτα ἀπό τόν Ἀπόστολο Παῦλο. Ἀφοῦ ἀπαρίθμησε τίς ἀπαραίτητες ἀρετές ὁ ἅγιος πατέρας στήν παραπάνω ἐπιστολή του, δείχνει καθαρά στή συνέχεια, ὅτι εἶναι λίγοι οἱ ἐκλεκτοί, πού μποροῦν νά προχωρήσουν στήν ἱερωσύνη. Θαυμάζει ὁ ἱερός πατέρας καί «ὑπερφυσικά», ὅπως λέει ὁ ἴδιος ἐκεῖ, ἐπαινεῖ τό ἔργο. Κι ὅσο θαυμάζει καί ἐπαινεῖ κάποιος κάτι, τόσο καί ἀνησυχεῖ γιά τήν κατάσταση στήν ὁποία βρίσκεται αὐτό. Ἔτσι ἐξηγεῖται καί ἡ ἀνησυχία τοῦ μακάριου πατέρα μας γιά τό ἐπισκοπικό ἀξίωμα. Καί τό ὄνομα ἀκόμα τῆς ἐπισκοπῆς χαρακτηρίζεται θεῖο ἀπό τόν Πηλουσιώτη καί τό πρᾶγμα ἐπίσης θεῖο, καί τό «ἐπίσκοπος» καί ὡς ὄνομα ἀκόμα, λέει πολλά σ’ αὐτόν: «Τῆς ἐπισκοπῆς καί τό ὄνομα καί τό πρᾶγμα εἶναι θεῖο καί ἀνώτερο ἀπό κάθε πολιτεία καί ἀξία, ταιριάζει βέβαια σέ λίγους».

«Ὁ ἐπίσκοπος, ὅπως λέει καί τό ἴδιο τό ὄνομα, ὀφείλει νά γνωρίζει καλά πῶς νά διοικεῖ τό δικό του σπίτι. Πρέπει αὐτός νά ἐποπτεύει τίς ἐφόδους στίς ἀόρατες καί ἀφανεῖς θύρες, δηλαδή τίς ραθυμίες τῆς Ἐκκλησίας, τίς ἀμέλειες τῶν μοναχῶν, τίς βλαπτικές ἐ-

νέργειες τῶν ἀδίκων, τίς δυστυχίες τῶν χηρῶν, τίς στερήσεις τῶν ὀρφανῶν, τίς ὑποψίες τοῦ θυσιαστηρίου, τίς δυσφορίες αὐτῶν πού διακονοῦν, τίς κακοτυχίες τῶν νέων καί τίς κακές συμβουλές τῶν μεγάλων, κι ὅλος νά εἶναι ἓνα μάτι πού ὅλα τά βλέπει καί τίποτε δέν παραβλέπει» γι' αὐτό «δέν πρέπει νά ἐπιθυμοῦν πάρα πολύ οἱ τυχαῖοι τήν ἐπισκοπή, θαυμάσιε», γράφει σέ κάποιον Λεόντιο, «ἀλλά ὅσων ἡ ζωή τους κατευθύνεται ἀπό τοῦς νόμους τοῦ Παύλου. Ἄν λοιπόν διαπιστώνεις στόν ἑαυτό σου ἐκείνη τήν ἀκρίβεια, προχώρα μέ χαρά πρός τήν τόσο ὑψηλή ἀνάβαση. Ἄν ὅμως αὐτή δέ σοῦ εἶναι προσιτή, μέχρις ὅτου τήν ἀποκτήσεις, μή ἐγγίζεις τά ἄπιαστα. Πρόσεχε νά μήν πλησιάζης φωτιά πού καταστρέφει τήν ὕλη»....

«Τό νά φταίει κάποιος πού εἶναι ὑπήκοος εἶναι φοβερό, τό νά φταίει ὁ ἱερωμένος εἶναι φοβερότερο, εἶναι ὅμως ἐξαιρετικά φοβερό, ὅταν φταίει αὐτός πού ἔχει κληθεῖ στήν ἀρχιερωσύνη».

* * *

Ἵσοι ζοῦν σύμφωνα μέ τήν ἀρετή

Ἵ ἑνάρετος ἱερέας πάνω ἀπ' ὅλα τοποθετεῖ τό συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας κι ὄχι τό δικό του. Τίποτε δέν ἐπιτρέπεται νά τόν συγκινεῖ τόσο ὅσο ἡ εὐεξία καί ἡ πρόοδος τῆς Ἐκκλησίας, ἄν δέν θέλει νά ἐπιφέρει σωρεία ἀπό προσβολές στόν ἑαυτό του, στή χειροτονία του, ἀλλά καί στήν Ἐκκλησία γενικά. Πρέπει νά μιμεῖται τό γενναῖο καί ἄριστο στρατηγό, τόν Παῦλο, ὁ ὁποῖος δέν ἀτίμασε τή χειροτονία τοῦ Βασιλιᾶ καί παράβλεπε ὅλα τά δικά του συμφέροντα «για νά ἐ-

πανορθώσει τά συμφέροντα τῶν ἄλλων», καί «ἐπειδή δέν ἔβλεπε τίποτε περισσότερο ἀπό τό συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας, φώναζε δυνατά, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά γίνονται ὅλα, γιά νά οἰκοδομεῖται ἡ Ἐκκλησία». Πρέπει ὁ ἐνάρετος σέ ὅλα πού τόν ἀφοροῦν τά μέσα συντηρήσεως, ἐμφανίσεως, δράσεως καί κινήσεως γενικά νά χρησιμοποιεῖ μέτρο ἄριστο, γιατί καί μιά πάρα πολύ μικρή λεπτομέρεια ἂν δέν προσέξει, μπορεῖ νά γκρεμίσει ἅπειρες ἄλλες ἀρετές, οἱ ὁποῖες ἴσως νά τόν στολίζουν: «Ὁ ἐνάρετος πρέπει νά ἀποβάλλει ὅλα ὅσα εἶναι περιττά· γιατί ὄχι μόνο στήν τροφή, ἀλλά καί στήν ἐνδυμασία καί στήν κατοικία καί στά ἐπιπλα καί σ' ὅλα τά ἄλλα πρέπει νά τιμᾷ τά ἀπαραίτητα καί νά μήν περιφρονεῖ τήν αὐτάρκεια. Γιατί τί τό σπουδαῖο ἂν νηστεύεις ἀπό τή μιά μεριά καί πλουτίζεις ἀπό τήν ἄλλη; Ἡ δέν χρηματίζεσαι, ζητᾷς ὅμως κατοικία πολύ καλύτερη ἀπό ἐκείνη πού σου χρειάζεται; Ἀλλά τί κι ἂν χρησιμοποιεῖς μέτρια κατοικία, στολίζεσαι ὅμως μέ περίεργη ἐνδυμασία; Γιατί πρέπει νά κρατάει κανεῖς τό μέτρο καί στό λόγο καί στήν ἐμφάνιση καί στή φωνή καί στό βλέμμα καί στό βᾶδισμα...».

...«Μέ μύρια μάτια νά παρατηρεῖς προσεκτικά ὅσα ἀφοροῦν τόν ἑαυτό σου», γράφει ὁ ἅγιος πατέρας στόν προφανῶς ἐνάρετο ἐπίσκοπο Λεόντιο, «μήπως κάτι πού σου διέφυγε κάποτε ἀπειλήσει μιά τέτοια ἀρετή». Πρέπει οἱ ἱερωμένοι, σύμφωνα μέ τόν ἱερό πατέρα πάντοτε «νά διατηροῦν τούς ἑαυτούς τους ἄβαντους ἀπό κάθε τυραννικό καί αἰσχρό πάθος, σάν ἀνάκτορα». Δέν ἔχει σημασία ἂν ἓνας ἔχει ἀποκτήσει καλή φήμη μέ τήν ἐνάρετη ζωή του· πάντοτε χρειάζεται προσοχή, γιατί πολλές καλές φήμες, οἱ ὁποῖες δημιουργήθηκαν μέ κόπους καί βάσανα καί ἰδρωῶτες καί

μαρτύρια, εξαφανίζονται από πράξεις αδέξιες, πού συμβαίνουν αργότερα. Μόνο ή ύστεροφημία, σύμφωνα μέ τό πνεῦμα τοῦ ἱεροῦ πατέρα, εἶναι μιά κατάσταση ἀναφαίρετη, ἀμετάβλητη καί μόνιμη, κάθε φορά πού αὐτή ἐξασφαλίζεται: *«Λαμπρή καλή φήμη, ἡ ὁποία ἔχει δημιουργηθεῖ ἀπ' ὅλους γιά σένα δίκαια, πρέπει νά σέ κάνει νά ἀγρυπνεῖς, γιά νά τή διατηρήσεις καί μέ ὅσα ἀργότερα θά πράξεις»*, γράφει στόν πρεσβύτερο Εὐστάθιο, ὁ ὁποῖος ζώντας ἐνάρετα καί ἐνάρετα ἀσφαλῶς πολιτευόμενος, ἐκτιμοῦνταν ἀπ' ὅλους....

Γιά νά κάνει μάλιστα φανερό ὁ ἅγιος πατέρας τό πόσο προσεκτικός πρέπει νά εἶναι ὁ ἱερωμένος πού θέλει νά ζεῖ ἐνάρετα καί νά πολιτεύεται σ' ὅλα ἐνάρετα, τόν παραλληλίζει μ' ἕναν καλό χριστιανό, κι ἐνῶ κάνει τή διάκριση ὅτι ἡ διαφορά τοῦ ἱερωμένου ἀπό ἕναν καλό χριστιανό εἶναι ἡ ὀφείλει νά εἶναι τόση, ὅση εἶναι ἡ διαφορά οὐρανοῦ καί γῆς, καθορίζει ὅτι καί ὁ καλός χριστιανός *«δέν πρέπει νά κάνει τίποτε ἀκόλαστο, τίποτε παιδαριῶδες, ἀλλά νά φανερώνει παντοῦ τόν τρόπο τῆς ζωῆς του σώφρονα καί περιορισμένο»*.

Στό σημεῖο αὐτό ἀξίζει, σάν σέ παρένθεση περισσότερο, νά μνημονευθεῖ καί μιά ἐπιστολή τοῦ ἁγίου πρὸς τόν πρεσβύτερο Δανιήλ, πού γράφτηκε ὡς ὑπόσχεση γιά ὅλους τούς ἐνάρετους, κι ἔχει ὡς ἐξῆς: *«Γιατί ὁ θάνατος τῶν ἐνάρετων ἀνθρώπων, ἕνας ἀπό τούς ὁποίους ἦταν κι αὐτός, εἶναι τέλος τῶν λυπηρῶν καί ἀρχή τῶν ἀγαθῶν. Γιατί τό τέλος τῶν ἄθλων γίνεται ἀρχή τῶν στεφάνων»*.

Καθορίζοντας ὁ ἅγιος πατέρας τά σχετικά μέ τίς ἀσχολίες τῶν ἱερωμένων τά Σάββατα καί παίρνοντας παράδειγμα ἀπό τόν ἴδιο τό Μωσαϊκό νόμο, τονίζει ὅ-

τι μπορούν οί ιερωμένοι νά ἐπιτελοῦν τά καθήκοντά τους, χωρίς φόβο ὅτι βεβηλώνουν τό Σάββατο. Κάποιο ἔργο πού κρίνεται ἀπό μόνο του, χωρίς νά λάβουμε ὑπόψη ὀρισμένους παράγοντες, ἀποτελεῖ ἴσως βεβήλωση καί κατάλυση τῆς ἀργίας τοῦ Σαββάτου, ὅταν ὅμως τελεῖται ἀπό τόν ἱερέα γιά θείους καί ἀνώτερους σκοπούς, δέν βεβηλώνει, ἀλλά ἀγιάζει τό Σάββατο, ὅπως ὑπαγορεύεται καί διατάσσεται καί ἀπό τό νόμο. Δέν ἐμποδίζονται οί ἱερεῖς, σύμφωνα μέ τό πνεῦμα τοῦ ἀγίου πατέρα, ἀπό τό νά τελοῦν τά ἔργα τῆς λατρείας καί νά ἀγιάζουν τά Σάββατα μέ ἔργα φιλανθρωπίας καί ἀγάπης. Βεβηλώνεται τό Σάββατο ἀπό τήν ἐργασία, ἀλλ' ὅμως συμβαίνει *«νά εἶναι ἀναίτιοι οί ἱερεῖς, γιατί διαφέρει ἡ ἐργασία τους»*. Ἔχουν ὅμως εὐθύνες καί μάλιστα πάρα πολύ βαριές, ἄν γιά λόγους κέρδους καί πλουτισμοῦ, ἐγκαταλείποντας τήν ἐνάρετη ζωή τους, δέν ἀναπαύονται μόνο στήν ἱερουργία γιά νά ἐξευμενήσουν τόν Θεό γιά τούς ἑαυτούς τους καί τό ποιμνιό τους, ἀλλά ἐκτρέπονται σέ ἄλλα βιωτικά ἔργα, τή στιγμή πού *«πρέπει... οί ιερωμένοι νά ἀφοσιώνονται στή μοναδική ἱερουργία, γιά νά μπορούν νά ἐξευμενίσουν τό Θεό γιά τούς ἑαυτούς τους καί γιά τό ποιμνιό τους»*.

Ὅσον ἀφορᾷ στό μίσος, πού πολλές φορές ξεσηκώνεται ἀπό διάφορους σέ βάρος αὐτῶν πού ζοῦν καί πολιτεύονται ἐνάρετα, ὁ ἅγιος πατέρας συνιστᾷ οί ἄξιοι ιερωμένοι νά μήν ταραζόνται γι' αὐτό, γιατί πάντα καί μέ κάθε τρόπο οί κακοί μισοῦν τούς ἄριστους. Γι' αὐτό καί οί ἅγιοι παρόμοια ἔπαθαν. Τούς συμβουλεύει ὥστόσο νά ἀγαποῦν ὅσους τούς μισοῦν, ὄχι ὅμως καί τήν ἔχθρα πού ἐμφωλεύει σ' αὐτούς καί τήν κακία, γιατί *«πρέπει τήν ἔχθρα νά τή γράφει κανεῖς πάνω σέ νερό γιά νά ἐξαφανίζεται γρήγορα, ἐνῶ τή*

φιλία πάνω σέ χαλκό γιά νά διατηρεῖται πάντα σίγουρη καί ἀκίνητη», συμβουλευεῖ ὁ ἅγιος πατέρας μέ ἐπιστολή του στόν πρεσβύτερο Εὐστάθιο. «Ἄν ὅμως ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος λές ὅτι ἐνδιαφέρεται γιά σένα κάνει τό ἀντίθετο, ἄς μή σέ ταραζει αὐτό, μήπως σοῦ ἀφαιρέσει τά στεφάνια... γιατί μέ κάθε τρόπο οἱ ἄριστοι μισοῦνται ἀπό τούς κακούς. Γι' αὐτό καί οἱ ἅγιοι τά ἴδια ἔπαθαν, ἀλλά ἔχουμε διαταχθεῖ νά μή μισοῦμε τούς ἀνθρώπους, ἀλλά τήν κακία πού ὑπάρχει σ' αὐτούς». Οἱ ἐνάρετοι ἱερωμένοι πρέπει νά εἶναι ὄχι μόνο ἀνώτεροι ἀπό κατηγορία, ἀλλά καί πλημμυρισμένοι ἀπό ἐπαίνους, σύμφωνα μέ τόν ἱερό πατέρα. Κι αὐτό γιατί, ἐνῶ τό πρῶτο «εἶναι καί τῶν τυχόντων, τό ἄλλο ὅμως μόνο ἐκείνων πού ἔφτασαν σέ μεγάλο ὕψος ἀρετῆς».

Πολύ μεγάλη σημασία δίνει ὁ Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης στήν Ἁγία Γραφή καί φαίνεται ὅτι ἀπό κεῖ ἀντλεῖ συνεχῶς αὐτοῦ τοῦ εἴδους τή σοφία, τήν παρρησία καί τή δύναμη. Δίνοντας σχετικές συμβουλές καί σέ κάποιο «Κρίσπο» γράφει μαζί μέ ἄλλα: «Ὅφείλεις νά μελετᾷς ἐπιστημονικά τή Θεία Γραφή, καί νά ἀνιχνεύεις συνετά τίς δυνάμεις της... ἔχουν γραφεῖ αὐτά γιά τή νουθεσία μας, ὥστε καί τίς ὑπερβολές ν' ἀποφύγουμε καί νά μὴν τιμωρηθοῦμε».

Τόν ἱερωμένο πού ζεῖ ἐνάρετα τόν θέλει καί προικισμένο μέ εὐγλωττία ὁ ἱερός πατέρας μας: «τί παράλογο ὑποστηρίζω λέγοντας ὅτι πρέπει νά θεωροῦμε τόν καρπό περισσότερο ἀναγκαιότερο ἀπό τά φύλλα;» ρωτᾷ. Μέ πολύ ἐπιτυχημένη παρομοίωση παριστάνει τήν ἀρετή σάν τόν καρπό, ἐνῶ τήν εὐγλωττία σάν τά φύλλα κάποιου δένδρου. «Γιατί καρπό ὀρίζουμε τήν ἀρετή, φύλλα τήν εὐγλωττία. Δίνουν λοιπόν κά-

ποιο στολισμό στό δένδρο τά φύλλα, καθώς κινούνται, αλλά ό καρπός είναι αυτός πού ζητούμε, γιά τόν όποιο βέβαια έγιναν καί τά φύλλα». Στήν άρετή δίνει τήν προτεραιότητα ό άγιος πατέρας. Αυτός πού δέ ζει καί δέν πολιτεύεται ένάρετα, σέ τίποτε δέν ώφελει καί σέ τίποτε δέν ώφελείται από τήν όποιαδήποτε ευγνωμία του· είναι αυτό άξίωμα άναντίρρητο. Μεγάλη όμως σημασία ύστερα από τήν άρετή δίνει ό άγιος πατέρας καί στό λόγο, πράγμα τό όποιο γίνεται φανερό από τό πλήθος τών επιστολών πού έγγραψε γιά τό σκοπό αυτό καί γενικά γιά τό πώς νά διδάσκει κανείς. Έτσι, γράφοντας στόν επίσκοπο Λαμπέτιο λέει τά εξής: «Νά προσέχεις, άριστε, όσους δέν έχουν μνηθεϊ κι όσους είναι άνάξιοι γιά τούς θεϊους λόγους... γιατί δέν πρέπει νά δίνουμε τά άγια στά σκυλιά οϋτε σέ άνθρωπόμορφους χοίρους, αλλά σ' αυτούς πού ζοϋν ζωή άγγελική».

Με πολλές επιστολές παρουσιάζει πώς πρέπει νά είναι ό ιερωμένος στή ζωή του, γιά νά πετυχαίνει στό διδακτικό του έργο καί νά ώφελει: «Όπως ένα καλό δένδρο, όταν είναι γεμάτο από καρπό, έχει πλούσιο φύλλωμα καί τό γεωργό τόν ευφραίνει κι αυτούς πού τό βλέπουν τούς ευχαριστεϊ, κι όσους περνοϋν από κοντά του τούς αναπαύει· έτσι καί εκείνος πού άνέβηκε στό διδασκαλικό θρόνο, όταν στολίζεται μέ άρετή καί άστράφτει μέ τό λόγο του, καί τό Θεό ευχαριστεϊ καί τούς άνθρώπους ώφελει. Αν όμως στερείται καί τά δύο, δέν ώφελει καθόλου όσους βρίσκονται κοντά του. Γιατί ύπάρχει ανάγκη βιωμάτων, γι' αυτούς πού ψάχνουν νά βροϋν αίτία· είναι καί ό λόγος όμως άπαραίτητος, γιά τόν έλεγχο τών αίρέσεων. Γιατί αν καί χωρίς λόγια είναι φυσικό ή ζωή νά ώφελει τούς πολλούς, όταν τόν ιδοϋν νά νικιέται στους συλλογισμούς

καί στίς συζητήσεις, βλάπτονται θανάσιμα πολλές φορές και τούς κερδίζουν τά νόθα δόγματα. Γιατί δέ θά θεωρήσουν ὡς αἰτία τήν ἀπειρία τοῦ δασκάλου, ἀλλά τή σαθρότητα τοῦ δόγματος. Ἄν ὅμως ὁ λόγος, ρέοντας ἀσταμάτητα, νικᾷ τούς ἀντίθετους, ἡ νίκη ἐπισκιάζεται ἀπό τή φαυλότητα τῆς ζωῆς. Γιατί δέ θά θεωρήσουν ἀξιόπιστο τό δάσκαλο, πού δέν κάνει ὅσα πρέπει. Πρέπει λοιπόν και μέ λόγο και μέ ζωή νά λάμπει».

Ὁ λόγος τοῦ ἱερωμένου, ὅταν εἶναι «χωρίς πράξη», δέν προχωρεῖ πιό πέρα ἀπό τήν ἀκοή, ἐνῶ ὅταν εἶναι ἐμψυχωμένος και ἀπό τήν πράξη και γρήγορα και δραστήρια προχωρεῖ στά βάθη αὐτοῦ πού ἀκούει, και ἐγγίζει τήν ψυχή του. Γι' αὐτό ἀκριβῶς και ὁ Θεός παράγγειλε, σύμφωνα μέ τόν ἱερό πατέρα και τό «Ἱερεῖς, μιλεῖστε στήν καρδιά τῆς Ἱερουσαλήμ». Αὐτοί πού μιλοῦν μόνο γιά ν' ἀκούγονται εἶναι πολλοί, ἀλλά ἀνάξιοι γιά τήν ἱερωσύνη: «ἐκεῖνοι ὅμως, πού μιλοῦν στήν καρδιά, εἶναι λίγοι, ἀλλά δίκαιοι νά στεφθοῦν μέ τήν ἀξία τῆς ἀγιότητος». Μέ ἄλλα λόγια, ἐπειδή τό νά φιλολογεῖς και νά φιλοσοφεῖς μέ λόγια εἶναι εὐκόλο, και δύσκολο τό νά κάνεις τό ἴδιο μέ πράξεις, κι ἐπειδή τό πρῶτο ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νά εὐχαριστεῖ τά αὐτιά, ἐνῶ τό δεύτερο νά ἐκπαιδεύει τίς ψυχές, γι' αὐτό ὁ Θεός φωνάζει σέ ὅσους στέφθηκαν ἱερεῖς «Ἱερεῖς, μιλεῖστε στήν καρδιά τῆς Ἱερουσαλήμ». Αὐτοί πού μέ κούφια λόγια φιλοσοφοῦν, ὄχι μόνο ἐνοχλοῦν ἐκεῖνους πού ἀκοῦν, ἀλλά, κι ὅταν πράττουν τά ἀντίθετα ἀπ' ὅσα λένε, προκαλοῦν σχόλια σέ βάρος τους, πού θά ἀποφεύγονταν, ἂν ζοῦσαν και πολιτεύονταν ἐνάρετα. Ὅσοι ἐπομένως δέ θέλουν νά λησμονήσουν τήν ἱερή παρακαταθήκη, ὅσοι ἐπιθυμοῦν νά ἀνήκουν στίς ἱερές φάλαγγες τῶν ἱερωμένων πού

ζούν και πολιτεύονται ενάρετα, πρέπει να προσπαθούν να ἐγγίξουν τις ψυχές τῶν ἀκροατῶν τους μέ τά ἔργα τῆς ἀρετῆς. Πρέπει να στέκουν μακριά ἀπό τά πάθη *«καί να μισοῦν τόν πλοῦτο καί τήν ἀπόλαυση καί τήν ἡδονή καί να ἀσπαστοῦν τήν ἀκτημοσύνη καί τή νηστεία καί τήν ἀγνότητα καί να προετοιμαστοῦν γιά καθημερινούς θανάτους»*.

Δυό πράγματα λοιπόν μποροῦν να ἐφαρμόσουν ὅσοι ἐπιθυμοῦν να διακριθοῦν ὡς ἱερωμένοι πού πολιτεύονται ἀξια καί καλά καί ενάρετα, ἀφοῦ ταυτόχρονα θά εὐτυχήσουν να δοῦν καί τούς ἀνθρώπους να προσέρχονται στό θεῖο κήρυγμα εὐχάριστα: τήν ἀξιοπιστία τοῦ λόγου καί ἐπίσης τήν ἀξιοπιστία τῆς συμπεριφορᾶς. Ὁ λόγος τους, μ' ἄλλα λόγια, να εἶναι ἀξιόπιστος καί ἡ ζωή τους να ἐγγυᾶται γιά τόν λόγο. Ὅχι ἄλλα να κηρύττουν κι ἄλλα να πράττουν. Τά δυό αὐτά ἀποτελοῦν τό ἕνα γιά τό ἄλλο τά νεῦρα καί τή δύναμη. *«Γι' αὐτό καί ὁ Χριστός»*, λέει ὁ ἅγιος πατέρας ἀναφέροντας σάν παράδειγμα τόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό καί τούς μαθητές του, *«γνωρίζοντας ὅτι ὁ λόγος χωρίς πράξη εἶναι ἀδύναμος καί ἀδρανής, αὐτός ὅμως πού ἐμπνέεται ἀπό τίς πράξεις εἶναι ζωντανός καί γρήγορος καί δραστήριος, ἀφοῦ δίδαξε σ' αὐτούς κάθε ἀρετή καί φιλοσοφία κι ἀφοῦ τούς παιδαγώγησε καί μέ ἔργα καί μέ λόγια καί τούς στόλισε μέ θεῖα χαρίσματα, ἔτσι τούς ἔστειλε να κηρύξουν στούς ἀνθρώπους... Ἀφοῦ σκόρπισαν λοιπόν στά πέρατα τῆς οἰκουμένης, σάν φτερωτοί γεωργοί, ἔσπειραν παντοῦ τό λόγο τῆς εὐσέβειας καί ρύθμισαν τή ζωή τους, ὅπως τούς εἶχε ὑποδείξει ὁ Διδάσκαλος, κατέκτησαν ὅλη τήν οἰκουμένη, προσφέροντας τή ζωή τους ὄχι μόνο ἀκατάβλητη, ἀλλά καί θαυμαστή. Καί οὔτε σοφία, οὔτε δυναστεία, οὔτε πλοῦτος, οὔτε βασιλεία, οὔτε τυ-*

ραννία, οὔτε βαρβαρική σκληρότητα, οὔτε δαιμονική φάλαγγα, οὔτε ὁ ἴδιος ὁ διάβολος, οὔτε πείνα, οὔτε γκρεμός, οὔτε φυλακές, οὔτε τίποτε ἄλλο ἀπ' αὐτά πού θεωροῦνται καί εἶναι φοβερά τούς νίκησαν· ἀλλά ὅλοι... ἔγιναν καί οὐρανοπολίτες». Κι ἄλλοῦ, συγκρίνοντας τό λόγο καί τό βίωμα ὁ ἅγιος λέει: «ὅπως λόγος χωρίς πράξη εἶναι ἀτελής, ἔτσι καί πράξη χωρίς λόγο... ἂν ὅμως πρέπει νά κάνουμε σύγκριση ἀνάμεσα σ' αὐτά τά δυό, καλύτερα εἶναι νά πράττεις χωρίς νά λές, παρά νά λές καί νά μή πράττεις».

Τέτοια ἀφοῦ εἶναι ἡ σπουδαιότητα τοῦ λόγου, δηλαδή τό κήρυγμα, δέν παραλείπει νά δώσει καί σχετικές συμβουλές, ὥστε ὅσοι ἐπιθυμοῦν νά ζοῦν ἐνάρετα νά μήν ἀμελοῦν τή συνεχή καί ἀδιάκοπη μελέτη, ὅπου μαζί μέ τ' ἄλλα θά ἀσκοῦνται καί στό ζήτημα τοῦ λόγου καί θά προκόβουν, ἀφοῦ «ὅλες οἱ τέχνες μαθαίνονται μέ μελέτη, καί γίνονται ἀνώτερες· μέ τήν ἀπραξία ὅμως χάνονται καί ἰδιαίτερα ἡ δύναμη τοῦ λόγου. Γιατί ὅταν καλλιιεργεῖται καί ποτίζεται συνεχῶς, γίνεται πολύ μεγάλη· ὅταν ὅμως παραμελεῖται εὐκόλα ἀποδυναμώνεται καί χάνεται».

Μέ μιά ἄλλη ἐπιστολή του ὁ ἅγιος πατέρας στόν ἐπίσκοπο Παλλάδιο, δίνει συμβουλές πολύ μεγάλης ἀξίας, σημασίας καί σπουδαιότητας, οἱ ὁποῖες θά ἰσχύουν καί γιά τούς ἱερωμένους ὅλων τῶν αἰώνων. Ὁ ἱερός πατέρας συμβουλεύει μέ τή δύναμη τῆς μοναχικῆς του ἀγιότητος καί τήν πείρα καί τήν παρρησία του τόν ἐπίσκοπο Παλλάδιο γιά τήν ἀποφυγή τῶν γυναικειῶν συναναστροφῶν. Ὁ Παλλάδιος, γιά τόν ὁποῖο γίνεται λόγος, θά ἦταν ἀσφαλῶς ἐπίσκοπος περιωπῆς, ἀλλά ὁ Πηλουσιώτης, ἂν καί ἀπλός μοναχός, ἦταν τόσο ὀνομαστός καί σεβάσμιος, ὥστε πολλές φορές τόν συμβουλευόνταν κληρικοί καί λαϊκοί μεγά-

λης περιωπής και μόρφωσης. Γράφει λοιπόν σ' αυτόν μια επιστολή σπάνια από κάθε πλευρά στο είδος της, στην όποια διακρίνει ο μελετητής πολλά στοιχεία για τό χαρακτήρα, τό κύρος και τήν αγιότητα του άνδρα.

Τήν επιστολή αυτή τήν παραθέτουμε ἐδῶ ὅπως ἀκριβῶς εἶναι, γιατί μία και διακρίνεται για τή σαφήνεία της περισσότερο από κάθε ἄλλο, θεωροῦμε ἀσέβεια κάθε προσπάθεια για ἀνάλυσή της:

«*Ἀπόφευγε*» φωνάζει ὁ Πηλουσιώτης πρὸς τόν Παλλάδιο, *«ἀπόφευγε, ἄριστε, τίς γυναικεῖες συναναστροφές. Γιατί οἱ ἱερωμένοι πρέπει νά εἶναι ἀγιότεροι καί καθαρότεροι ἀπ' αὐτούς πού ἔχουν καταφύγει στά βουνά, ἐπειδῆ οἱ ἱερωμένοι φροντίζουν για τοὺς ἑαυτούς καί για τόν λαό, ἐνῶ οἱ ἄλλοι μόνο για τοὺς ἑαυτούς τους. Κι αὐτοί στέκονται στήν κορυφή τῆς τόσο μεγάλης τιμῆς, κι ὅλοι ἐξετάζουν τή ζωή τους καί τή λεπτολογοῦν· οἱ ἄλλοι κάθονται στό σπήλαιο ἢ θεραπεύοντας τά τραύματά τους ἢ κόβοντας τά ἐλαττώματά τους· καί μερικοί πού πλέκουν στεφάνια για τοὺς ἑαυτούς τους. Ἄν ἀναγκαστεῖς νά τίς συναναστρέφεις, ἔχε κάτω τά μάτια σου καί δίδασκε καί ἐκεῖνες πῶς πρέπει νά βλέπουν (γιατί δέν πρέπει νά διδάσκεις μόνο πῶς πρέπει νά βλέπουν, ἀλλά καί νά βλέπουν ὅπως πρέπει)· καί λίγα ἀφοῦ πεῖς, ὅσα μποροῦν νά συνεφέρουν καί νά φωτίσουν, γρήγορα νά ἀπομακρυνθεῖς μήπως ἡ ἐπίμονη χρονοτριβή χαλαρώσει τή δύναμή σου καί τήν κάνει πλαδαρότερη· κι ὅπως ἀκριβῶς, ἀφοῦ συλλάβει ἓνα λιοντάρι βλοσηρό καί μεγαλόπρεπο, καί τοῦ κόψει τή χαιτή, πού τό κάνει πραγματικό λιοντάρι καί τοῦ προσδίνει τό βασιλικό ἀξίωμα, καί τοῦ βγάλει τά δόντια καί ξεριζώσει τά νύχια, μέ τά ὅποια γίνεται δυνατότερο ἀπό τά πιό γεν-*

ναῖα θηρία· ἔπειτα ἀφοῦ τό κάνει αἰσχρό καί γελοῖο, θά τό παραδώσει στά κοριτσάκια νά παίζουν αὐτό τό φοβερό κι ἀνυπόφορο θηρίο, πού καί μόνο ἀπό τό βρυχηθμό του κουνιοῦνται τά βουνά. Ἄν ὅμως θέλεις νά σέ τιμοῦν οἱ γυναῖκες, αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά ἀνοίκειο γιά ἕναν ἄνδρα πνευματικό. Ἀλλά καθόλου μή τίς συναναστρέφεις καί τότε θά ἀπολαύσεις τιμή ἀπ' αὐτές. Γιατί κυρίως αὐτό ἀξίζει τότε, ὅταν μάλιστα δέν τό ζητοῦμε. Γιατί εἶναι συνήθεια ὁ ἄνθρωπος νά περιφρονεῖ ὅσους τόν φροντίζουν· κι ὅσους δέν τόν καλοπιάνουν νά τούς ἐγκωμιάζει. Αὐτό τό πάθος ἰδιαίτερα διακρίνει τή γυναικεία φύση. Γιατί εἶναι ἀνυπόφορη ὅταν τήν κολακεύουν· τούς ἐγκωμιάζει ὅλους καί παραξενεύεται γι' αὐτούς πού τῆς προσφέρονται καί πολύ ἐλεύθερα καί ἀμέσως. Ἄν λές ὅτι μπορεῖς καί συχνά νά τίς συναναστρέφεις καί καθόλου νά μή βλάπτεις, ἐγώ ἴσως νά πειστῶ. Θέλω ὅμως νά πειστοῦν κι ὅσοι λένε: τά νερά ἔκαναν λειῖες τίς πέτρες καί ἡ σταγόνα τοῦ νεροῦ, πού πέφτει ἀσταμάτητα, βαθουλώνει τήν πέτρα. Γιατί αὐτό πού θά κάνουν καί θέλουν νά λένε, αὐτό εἶναι· τί εἶναι ἀπό τήν πέτρα πιό σκληρό; ἢ τί πιό μαλακό ἀπό τό νερό, κι ἀπ' αὐτά τά δύο ἡ σταγόνα; Ἀλλά ὅμως ἡ ἐπανάληψη νικᾷ καί τή φύση».

... Γι' αὐτό, οἱ ἱερωμένοι, ἂν θέλουν νά φυλάξουν τουλάχιστον τή δική τους ψυχή, ἂν ὄχι καί κάποιου ἄλλου, πρέπει νά στέκονται καλά στήν ὑψίστη αὐτή ἀποστολή τους, σύμφωνα μέ τή συμβουλή πού βροντοφωνεῖ ὁ ἱερός πατέρας σέ κάποιο μοναχό Ζήωνα, καί νά ζοῦν καί νά πολιτεύονται μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε καί ἐκείνη ἡ εὐχάριστη ὑπόσχεση, πού δίνεται, νά ἰσχύσει καί γι' αὐτούς γιά τούς ὁποίους κάνει λόγο καί ὁ ἱερός πατέρας, ἀλλά καί γιά καθένα χωριστά ἀπ'

ὄσους θά εισέλθουν στήν ἱερωσύνη ὡς τό τέλος τοῦ κόσμου. Γράφει λοιπόν, μαζί μέ τ' ἄλλα ὁ ἅγιος πατέρας μ' αὐτό τό πνεῦμα στό μοναχό Ζήνωνα: «ἀλλά σύ, ἔξοχο δημιούργημα τῆς Ἐκκλησίας, μήν προσέχεις αὐτούς πού ναυαγοῦν, οὔτε νά συγκρίνεις τόν ἑαυτό σου μέ ὄσους ραθυμοῦν, ἀλλά νά κάνεις λαμπρότερο τό φῶς τῆς γνώσεως ἐνισχύοντάς το μέ τήν ἐνάρετη ζωή. Καί τό Νυμφίο νά περιμένεις, ὁ ὁποῖος θά ἴρθει μαζί μέ τούς ἀγνοῦς στίς ψυχές καί στά σώματα· καί θά συναναστρέφεται κι ὄσους ἔχουν πάρει τό ἀξίωμα τῆς παρθενίας καί τῆς ἱερωσύνης, μέ τά ὁποῖα διακόνησαν ὄσους τούς πρόσβαλλαν».

Αὐτά καί γιά ὄσους ζοῦν καί πολιτεύονται ἐνάρετα.

* * *

Ὅσοι ζοῦν καί πολιτεύονται ἀνάξια

Πάρα πολύ μεγάλη σημασία δίνει ὁ ἱερός πατέρας στό πραγματικό καί γιά κάθε ἐποχή νευραλγικό αὐτό σημεῖο τῶν ἱερωμένων, πού ζοῦν καί πολιτεύονται ἀνάξια. Ἡ συνισταμένη τῶν δυνάμεών του, τό κέντρο βάρους καθώς καί ὁ στόχος ὅλων τῶν προσπαθειῶν του ἀκολουθοῦν αὐτή τήν πορεία, καί ἐντοπίζονται σ' αὐτό τό πρόβλημα, ὅπως γίνεται φανερό ἀπό πολλές ἐπιστολές. Λέχτηκε ἄλλωστε καί προηγουμένως, ὅτι ἀποτελεῖ πίστη τοῦ ἁγίου πατέρα τό ὅτι δέν νοεῖται ἱερωμένος χωρίς ἀρετή καί εἶναι φυσικό τά διάφορα σχετικά κρούσματα τῆς ἐποχῆς νά ἐπισύρουν τήν προσοχή, τόν ἔλεγχο καί τίς ἐπιτιμήσεις του. Στήν προκειμένη περίπτωση ὁ ἅγιος πατέρας εἶναι δριμύτατος. Ἐλέγχει μέ εὐλογη σκληρότητα καί μέ ἀξιοζή-

λευτη παρρησία τούς κληρικούς πού συμπεριφέρονται ανάξια, ανεξάρτητα από τή θέση καί τούς δεσμούς, γιατί καί πάντοτε σ' ὅλα τά ζητήματα, κυρίως ὅμως γιά τά σχετικά μ' αὐτά, διακρίνεται γιά τήν ἀμεροληψία, τή δικαιοσύνη καί τό χωρίς οἶκτο αὐστηρό, σοβαρό καί πρό παντός ὑπολογίσιμο ἀπό ὅλους ἔλεγχό του. Θέλει νά ὑψωθοῦν ὅλοι οἱ ἱερωμένοι στό ὕψος τῶν ἱερωμένων τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, τότε «*πού ἀποδιδόταν ἀπ' ὅλους ἀληθινή τιμή σ' ὅσους εἶχαν λάβει τό χάρισμα τῆς ἱερωσύνης*».

Μέ πόνο, μέ πικρό παράπονο, μέ ἀφάνταστη νοσταλγία θυμᾶται τίς παλιές ἐποχές, ὅταν ὅσοι εἶχαν τόν κλῆρο τῆς ἱερωσύνης στέκονταν στό ὕψος τῆς ἱερῆς ἀποστολῆς, καί μαζί μ' αὐτούς κι ὅλη ἡ Ἐκκλησία βρισκόταν σέ ἀκμή καί στή δόξα πού τῆς ταιριάζει: «*Γιατί ὅταν ἀκμάζει ἡ Ἐκκλησία καί δέν εἶναι ἄρρωστη, τά θεῖα χαρίσματα στέκονται τριγύρω της... αὐτό σ' ὅλους εἶναι φανερό. Ἄλλ' ὅταν εἶναι ἄρρωστη καί ἐπαναστατημένη, ὅλα ἐκεῖνα κάνουν φτερά καί φεύγουν, ὄχι μόνο τά χαρίσματα ... ἀλλά καί τό βίωμα καί ἡ ἀρετή... Γιατί, γιά νά φτάσω στ' ἄλλα, θά κάνω ὑπαινιγμό ἀπό ἓνα πρᾶγμα καί γιά τά ὑπόλοιπα. Τό ὄνομα λοιπόν τῆς εἰρήνης ὑπάρχει παντοῦ· ἀλλά αὐτή ἡ ἴδια πραγματικά πουθενά... Μοιάζει ἡ Ἐκκλησία μέ γυναῖκα, πού ξέπεσε ἀπό τήν παλιά εὐημερία καί διατηρεῖ μόνο τά σύμβολα. Γιατί ἔχει καί τίς θῆκες καί τά κιβώτια ἀπό τά κοσμήματα, ἀλλά ἔχασε τόν πλοῦτο, ὄχι ἀπό ἀμέλεια αὐτοῦ πού τήν στόλισε ἐξαρχῆς, ἀλλά ἀπό τήν κακία αὐτῶν πού μεταχειρίζονται τά πράγματα ὄχι ὅπως πρέπει· γιατί ἄλλοι τολμοῦν νά πωλοῦν καί ἄλλοι ν' ἀγοράζουν τήν ἱερωσύνη». Καί πολύ δίκαια κάνει αὐτή τήν παρομοίωση ὁ ἅγιος. Φυ-*

σικά όταν υπάρχει ειρήνη στην Ἐκκλησία, όταν ειρηνεύουν πραγματικά κι ὄχι μόνο στ' ὄνομα, όταν σκέπτονται σωστά, όταν πολιτεύονται καί ζοῦν καλά τά ἄτομα πού ἀνήκουν σ' αὐτήν καί τήν ὑπηρετοῦν, τότε μοιάζει ἡ Ἐκκλησία μέ θεία καί οὐρανόσταλη ἀρχόντισσα, πού ἡ ὁμορφιά καί τό παράστημά της προσελκύει πρὸς αὐτήν ὅλους τούς ἀνθρώπους.

Μιά τέτοια Ἐκκλησία ὅλοι τήν ἀγκαλιάζουν καί τή σέβονται. Ὄταν ὅμως ἡ ειρήνη μόνο ὡς ὄνομα ὑπάρχει στούς ἱερωμένους καί στήν Ἐκκλησία, τότε προκαλοῦνται πολλές ταραχές, ὅπως εἶναι φυσικό, γιατί ἀπ' ὅπου φεύγει ἡ ειρήνη, ἐκεῖ «*χορεύουν τά ἔργα τοῦ πολέμου. Κι αὐτά συμβαίνουν, γιατί αὐτοί πού ἀνέλαβαν καί ἔχουν τό διδασκαλικό ἀξίωμα, κάνουν πολλά καί ποικίλα ἁμαρτήματα... Καί ποιὰ εἶναι αὐτά; Θά τά πῶ μέ θάρρος... τότε ὅσοι ἦταν ἐνάρετοι χειροτονοῦνταν ἱερεῖς, τώρα ὅμως ὅσοι ἀγαποῦν τά χρήματα· τότε ἐκεῖνοι πού ἀπέφευγαν τή χειροτονία γιά τό μέγεθος τῆς ἐξουσίας, τώρα οἱ σφετεριστές τῆς ἱερωσύνης γιά τό μέγεθος τῆς ἀπόλαυσης. Τότε ὅσοι εἶχαν καύχημα τῆ θεληματικῆ ἀκτημοσύνη, τώρα αὐτοί πού πλουτίζουν μέ θεληματικῆ πλεονεξία· τότε ὅσοι εἶχαν μπροστά στά μάτια τους τό θεῖο δικαστήριο, τώρα αὐτοί πού δέν νοιάζονται καθόλου γι' αὐτό· τότε ὅσοι ἦταν πρόθυμοι νά δοκιμαστοῦν, τώρα αὐτοί πού εἶναι ἔτοιμοι νά ἐλέγχουν καί νά ἐπιπλήττουν· ...φάνηκε λοιπόν ὅτι ξέπεσε τό ἀξίωμα ἀπό τήν ἱερωσύνη στήν τυραννία· ἀπό τήν ταπεινοφροσύνη στήν περηφάνεια· ἀπό τή νηστεία στήν ἀπόλαυση, ἀπό τήν οἰκονομία στή δεσποτεία· γιατί δέν ἔχουν τήν ἀξίωση νά διοικοῦν ὡς οἰκονόμοι, ἀλλά ὡς δεσπότες νά κάνουν δικά τους καί τά ξένα. Αὐτά ὅμως δέ λέγονται γιά ὅλους, ἀλλά γι' αὐτούς πού εἶναι ἔνοχοι».*

Πράγματι πάρα πολύ παραστατικά παρουσιάζει ο άγιος πατέρας ποιό είναι τό κατάντημα τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν τή διοικοῦν καί τήν ὑπηρετοῦν ἀνάξιοι ἱερωμένοι. Στό σημεῖο αὐτό μάλιστα κατηγορεῖ κάπως καί τούς ἄξιους, γιατί ἐνῶ αὐτοί ζοῦν σύμφωνα μέ τό ἀποστολικό πρότυπο, ὥστόσο δέν τολμοῦν «νά ὑψώσουν φωνή» καί «ἀμελοῦν γιά μιά τέτοια διόρθωση... γιατί φοβοῦνται τό πλῆθος τῶν ἀκόλαστων». Λυπᾶται, καθῶς θυμᾶται παλιές ἐποχές ὁ ἅγιος πατέρας, γιατί τότε ὅλοι οἱ ἱερωμένοι ζοῦσαν καί πολιτεύονταν ἀποστολικά, καί ἡ ἱερωσύνη μέ τήν παρέμβασή τους διόρθωνε καί σωφρονίζε καί τή βασιλεία, ὅσες φορές ἔσφαλλε, ἐνῶ τώρα καθῶς αὐτοί ζοῦν καί πολιτεύονται ἀνάξια, ὡς ἐπί τό πλεῖστον, γίνεται τό ἀντίθετο: «γιατί πρῶτα πού ζοῦσαν ζωή εὐαγγελική καί ἀποστολική ὅσοι ἦταν χειροτονημένοι ἱερεῖς, εὐλόγα ἡ ἱερωσύνη ἦταν φοβερή καί στή βασιλεία· τώρα ὁμως ἡ βασιλεία στήν ἱερωσύνη... ὄχι γιατί ἔχει σκοπό νά προσβάλλει τήν ἱερωσύνη... ἀλλά νά τήν ἐκδικηθεῖ ὅταν ἀλαζονεύεται καί νά σωφρονίζει ὅσους μπαίνουν ἄπρεπα σ' αὐτήν», κι ἀλλοῦ «γιατί μ' ἐκείνους καί βασιλιάδες, ὅταν ἔφταιγαν, σωφρονίζονταν, ἐνῶ μέ τούτους οὔτε πλούσιοι ἰδιῶτες· κι ἂν ἐπιχειρήσουν νά σωφρονίσουν κάποιο φτωχό, κατηγοροῦνται, ὅτι καταδικάστηκαν πολλές φορές ἀπ' αὐτούς πού εἶχαν τολμήσει νά σωφρονίσουν. Γιατί βέβαια πρῶτα ὁ ἱερέας ἦταν φοβερός στό λαό, τώρα ὁμως ὁ λαός στόν ἱερέα»....

«Μήν ἀπορεῖς, ἂν, ἐνῶ ὀνομάζονται τόσοι βοσκοί, τά πρόβατα τά τρώει ὁ λύκος. Γιατί μερικοί ἀπ' αὐτούς τόσο πολύ ἀπέχουν (δέ θά θεωρήσω βέβαια ὄλους αἰτίους) ἀπό τό νά τά φυλάγουν καί νά τά φροντίζουν, ὥστε δέ μιμοῦνται οὔτε τά σκυλιά στόν τρώ-

πο πού φυλάγουν, αλλά κάνουν ό,τι οί λύκοι, κατασπαράζοντας τά πρόβατα. Γιατί δέν τούς ἦταν ἀρκετά τά μαλλιά καί τό γάλα, αλλά ἔπιασαν καί τά ἴδια, ὄχι τά σώματα (γιατί θά ἦταν τό λιγότερο), αλλά τίς ψυχές· κατασφάζοντας κάθε καλοταϊσμένο, παραβλέποντας κάθε ἄρρωστο καί χωρίς νά θεραπεύουν κάθε τραυματισμένο, καί ἀκόμα ἐξοντώνοντας μέ δόλους καί σκευωρίες κάθε δυνατό, πού δέν ὑποχωροῦσε στήν ἀσωτία τους». Καί στήν συγκεκριμένη περίπτωση, ἀνατρέχοντας ὁ ἱερός πατέρας σέ παλιές ἐποχές, γράφει κάποια ἐπιστολή στόν πρεσβύτερο Ἰέρακα καί λέγει μαζί μέ τ' ἄλλα: «Τότε δηλαδή, πέθαιναν χάριν τῶν προβάτων, ἐνῶ τώρα οί ποιμένες σκοτώνουν τά πρόβατα, ὄχι σφάζοντας τά σώματα· γιατί θά ἦταν λιγότερο κακό· αλλά σκανδαλίζοντας τίς ψυχές. Καί τότε σωφρονίζαν τό σῶμα μέ νηστείες, ἐνῶ τώρα τό κάνουν νά σκιρτᾷ μέ τίς ἀπολαύσεις. Τότε μοίραζαν τά δικά τους σ' ὅσους εἶχαν ἀνάγκη· τώρα οἰκειοποιοῦνται κι ἐκεῖνα τῶν φτωχῶν. Τότε ἀσκοῦσαν τήν ἀρετή, τώρα ὅσους ἀσκοῦνται στήν ἀρετή τούς ἀπομακρύνουν», κι ἄλλοῦ: «Γιατί κερδίζετε χρήματα ἀπό τίς συμφορές τῶν ἄλλων; γιατί γελαῖτε τούς σώφρονες; γιατί σκέπτεστε κακά γιά τούς φιλάρετους; γιατί ἐπιδοκιμάζετε τούς κόλακες; γιατί ἀπομακρύνετε ὅσους μιλοῦν μέ παρρησία;»...

«Φοβερό», λέει ὁ ἴδιος, «εἶναι φοβερό καί πολύ μάλιστα, νά τελεῖς τήν ἱερωσύνη τώρα. Γιατί ἓνα ἀπό τά δύο θά συμβεῖ σ' αὐτόν· ἢ ἂν ζεῖ σύμφωνα μέ τούς παλιούς καί ἀποστολικούς κανόνες νά τόν μισήσουν καί νά σκέφτονται κακό γι' αὐτόν ὅσοι φυλάγουν σάν θεῖο νόμο τή βλαβερή καί παράνομη συνήθεια, πού ἐπικρατεῖ τώρα, καί διώχνουν αὐτούς πού ζοῦν σωστά· ἢ ὑποβαθμίζοντας τόν ἑαυτό του νά ἀψηφήσει τή σω-

τηρία του κι άλλους πολλούς νά σκανδαλίσει, γιά τά όποια καί θά τιμωρηθεῖ πάρα πολύ αὐστηρά. Μακάριος λοιπόν εἶναι αὐτός πού ποτέ δέν κυριεύτηκε ἀπό τέτοιον ἔρωτα. Ἄν ὅμως, χωρίς νά κυριευτεῖ, χειροτονηθεῖ, ἄς κρατήσῃ τόν προηγούμενο σκοπό κι ἄς ἀνανεώνει μέ παρρησία τά ἀρχαῖα καί ἀποστολικά πράγματα, ὄχι σύμφωνα μ' αὐτούς πού τώρα προδίνουν τήν ἱερωσύνη καί νομίζουν ὅτι ὅλα ἐπιτρέπονται σ' αὐτούς καί νά τά λένε καί νά κάνουν τά πάντα καί ἀκόμα νά συνεργάζονται στίς ἁμαρτίες. Γιατί εἶναι καλύτερα νά σκεφθοῦν κακό γιά σένα καί νά σέ ἀποχειροτονήσουν παρά νά καταταγεῖς ἀνάμεσα σέ τέτοιους ἄνδρες».

Στήν ἐποχή τοῦ Πηλουσιώτη, ὅσοι ζοῦσαν καί πολιτεύονταν ἀνάξια, τόσο πολύ κατάτρεχαν ὅσους εἶχαν κάποια παρρησία, γιά νά μήν τούς ἐλέγχουν ἀσφαλῶς γιά τίς ἀνομίες τους καί τίς φαυλότητές τους, ὥστε ὁ θαρραλέος αὐτός πατέρας, σάν νά βρίσκεται ἐκτός ἑαυτοῦ, ὅταν γράφει σέ κάποιον πρεσβύτερο καί ἀναχωρητή Παῦλο, καί λέει τά ἑξῆς, τά όποια ἀποτελοῦν ἀδιάψευστο δείκτη καί τῆς ἱερῆς του ἀγανάκτησης μαζί μέ τ' ἄλλα: «Καί τόσο πολύ πολέμησαν ὅσους εἶχαν παρρησία, ὥστε νά ἐξαφανίσουν σχεδόν ὅλων τήν κλίση γιά τό καλό. Βέβαια μαίνονται αὐτοί πού εἶχαν ζωή σκύλων καί χοίρων ἐναντίον αὐτῶν πού ζοῦν σύμφωνα μέ τούς ἀποστολικούς κανόνες... ποιός λοιπόν εἶναι αὐτός πού θά ἐπιπλήξει αὐτούς πού συμπεριφέρονται μ' αὐτό τόν τρόπο; ποιός εἶναι αὐτός πού θά τούς διορθώσει; ποιός αὐτός πού θά τούς ἐλέγξει; ποιός εἶναι αὐτός πού θά ἐξαφανίσει τά φρονήματά τους; ποιός εἶναι αὐτός πού θά τούς συντρίψει τήν ἔπαρση; ποιός εἶναι αὐτός πού θά τούς συμβουλέψει νά περηφανεύονται ὄχι μόνο γιά τήν ἐξουσία, ἀλ-

λά και για τήν ἀρετή; ποιός εἶναι αὐτός πού θά τούς πείσει ὅτι θά ἔχουν πολύ φοβερές εὐθύνες; σταματεῖστε, λοιπόν νά κάμνετε τέτοια, πού δέν κάμνουν οὔτε οἱ ἐχθροί τοῦ Χριστοῦ, πού ἐνεργοῦν γιά νά βλασφημήσουν τό ὄνομά Του. Ἐξαφανίστε... τήν περηφάνεια· διαλύστε τήν ἀλαζονεία· συντριψτε τήν ἔπαρση, καταλάβετε ὅτι εἶστε χῶμα καί στάχτη..., μή μεταχειρίζεστε τά ὄπλα τῆς ἱερωσύνης ἐναντίον αὐτῆς τῆς ἱδίας τῆς ἱερωσύνης· μή φέρνεστε βίαια στό δάσκαλο τῆς ἀκτημοσύνης ἀποκτώντας χρήματα... μήν ἀπομακρύνετε τούς φιλάρετους... μήν ἐξαφανίζετε τήν παρρησία αὐτῶν πού κατέχονται ἀπό θεῖο ζῆλο· μήν ἀσχολεῖστε μέ τίς ξένες συμφορές».

Ἔχοντας ἀπόλυτη συναίσθηση ὁ Πηλουσιώτης ὅτι τά σφάλματα τῶν ἱερωμένων δέν ζημιώνουν μόνο αὐτούς, ἀλλά καί ὅλους ὅσους εἶναι στήν ἐξουσία τους, καί μάλιστα τά σφάλματα ἐκείνων τῶν ἱερωμένων πού κατέχουν ἀνώτατη θέση, γράφει σχετικά στόν πρεσβύτερο Ἰέρακα: «ὅπως σέ πλοῖο, ὅταν κάνει σφάλμα ὁ ναύτης φέρνει μικρή βλάβη σ' ὅσους πλέουν μαζί του, ὅταν ὅμως ὁ κυβερνήτης, προκαλεῖ κοινή καταστροφή, ἔτσι καί τά σφάλματα τῶν ὑπηκόων ὄχι τόσο στό κοινό ὅσο σ' αὐτούς τούς ἴδιους φέρνουν τή βλάβη· τά σφάλματα ὅμως τῶν ἱερωμένων φτάνουν σ' ὅλους», καί πάλι γράφει: «πρέπει νά εἶναι ὁ ἐπίσκοπος... καί νά εἶναι ὀλόκληρος μάτι πού ὅλα τά βλέπει, καί τίποτε δέν παραβλέπει, μήπως κάτι ἀπ' αὐτά παραμεληθεῖ, ὄχι μόνο αὐτός ἐκπαιδεύεται, ἀλλά πολλές φορές μαζί του καί ὀλόκληρη ἡ Ἐκκλησία», κι ἄλλῶς: «ὅσο περισσότερες τιμές ἔχουν τόσο μεγαλύτερο εἶναι καί τό ἁμάρτημα. Γιατί ἄν καί εἶναι τό ἴδιο, γίνεται ὅμως πολύ πιό δύσκολο, ὄχι ἀπό τή φύση του, ἀλλά ἄν μετρηθεῖ μέ τήν ἀξία αὐτοῦ πού τό ἔκανε»...

Ἄλλά στέλνοντας σ' αὐτούς (τό Ζώσιμο καί τόν Μάρωνα) ὁ Πηλουσιώτης καί ξεχωριστές ἐπιστολές, ἐλέγχει πρῶτα πρῶτα τόν τρόπο μέ τόν ὅποιο εἰσῆλθαν στήν ἱερωσύνη, τή σκανδαλώδη ζωή τους καί τήν πολιτεία τους, κι ἀπομακρύνει μέ λόγια τά δεινά πού ἐπισώρευσαν στήν Ἐκκλησία, ἐξορκίζοντάς τους νά συνέλθουν, ἐπί τέλους, γιατί ἐτοιμάζουν μ' ἐπιμέλεια καταστροφή στήν ψυχή τους καί στήν Ἐκκλησία. Ἔτσι, γράφοντας στό Μάρωνα τοῦ λέει: «Ὅλοι σέ διασύρουν ὅτι εἶσαι ἓνα ξένο καί ἰδιότροπο θηρίο, πού δέν κολακεύεσαι ὅταν σοῦ στρώσουν τραπέζι, οὔτε συγκρατιέσαι ἀπό τά δεσμά τῆς ἀγάπης, οὔτε ὑποτάσσεσαι στή συνήθεια τοῦ τυράννου, καί πού μέ τήν ἀμελείά σου φέρνεις τέτοιο ἐμπαιγμό στό θυσιαστήριο· ἢ λοιπόν ἀρνήσου τήν ἀπειθαρχία καί ἀντί θηρίο νά φανεῖς ἄνθρωπος, ἢ σταμάτα τήν κακολογία ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, ἐμποδίζοντας τόν ἑαυτό σου ἀπό τή φρικτή λειτουργία»· καί στό Ζώσιμο: «Δέν μπορῶ νά ἀνεχθῶ τήν κατακραυγή πού σηκώθηκε ἀπ' ὅλους γιά τή ζωή σου. Γιατί εἶπαν... Πῶς ἄλλους ἀγιάζεις σύ ὁ μολυσμένος; Πῶς καθαρίζεις ὁ ἀκάθαρτος; Πῶς κάνεις παιδιά τοῦ Θεοῦ τούς ἄλλους σύ ὁ δουλοπρεπής; Ὅφείλεις πρῶτα νά καθαριστεῖς καί στή συνέχεια νά καθαρίζεις. Νά μὴν ἱεροσυλεῖς καί μετά νά ἱερουργεῖς. Ἀκούοντας αὐτά λυπᾶται ἡ ψυχή μου, καί ἐπειδή αὐτά λένει γιά σένα, καί ἐπειδή νομίζουν ὅτι ζημιώνονται αὐτοί πού προσέρχονται στή θεία θρησκεία καί στά μυστικά σύμβολα. Σταμάτα, λοιπόν, νά καταποντίζεις ὄχι μόνο τή δική σου ψυχή, ἀλλά καί πολλές ἄλλες, γιά τίς ὁποῖες πέθανε ὁ Χριστός. Κατάλαβε λοιπόν πού ὁδηγεῖ τό κακό, ὅταν αὐτούς πού Αὐτός ἐξαγόρασε, ὄχι μέ χρυσό, ἀλλά ἀφοῦ ἔδωσε τό τίμιο αἷμα Του, μέ τή δική σου ζωή, θά κάνεις νά χαθοῦν».

Ὅμοια καί στό Μάρωνα τόν πρεσβύτερο: «Ἄν καί εἶσαι ἀπερίσκεπτος καί ἀνάγωγος, δέν ἔχεις καθόλου ἐσφαλμένη ἀντίληψη, ὅτι παλιά οἱ μαθητές τῶν θείων ἀποστόλων, ἀφοῦ πωλοῦσαν ὅσα τούς ἀνήκαν, τά πρόσφεραν στήν Ἐκκλησία γιά τούς φτωχοῦς. Σύ ὁμως, κάνοντας ἐντελῶς τό ἀντίθετο, καί τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν φτωχῶν τά ἀγαθά συγκεντρώνεις στό σπίτι σου μέ ἀσέβεια. Σταμάτα λοιπόν τήν ἀσέβεια· γιατί ἔχεις ὀνομαστεῖ οἰκονόμος γιά νά μοιράξεις ἀπό τά δικά σου στούς φτωχοῦς. Καί δικά τους, ὅπως εἶναι φανερό, εἶναι τά ἐκκλησιαστικά». Εἶχε σηκωθεί μέγάλος θόρυβος γι' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τή χειροτονία, γιατί καί στό δεύτερο βιβλίο βρίσκουμε ἐπιστολή, μέ τήν ὁποία δίνει ἀπάντηση ὁ Πηλουσιώτης σέ κάποιο πρεσβύτερο Ἀθανάσιο, ὁ ὁποῖος ἀγανακτισμένος μέ τή χειροτονία τοῦ Ζώσιμου καί τοῦ Μάρωνα, φαίνεται ὅτι ἀπευθύνθηκε στόν ἅγιο πατέρα ἐκφράζοντας τήν πίκρα καί τήν ἀγανάκτησή του αὐτή. Σέ ἀπάντηση ὁ πατέρας μας Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης ἐκφράζοντας τή δίκαιη ἀγανάκτησή του καί δικαιολογώντας καί ἐκείνη τοῦ Ἀθανασίου λέει: «Κανένας λοιπόν δέν θά διαφωνήσῃ μ' αὐτό. Ἐγώ ὁμως νόμισα ὅτι εἶναι δίκαιο νά σέ συμβουλέψω κι αὐτό· νά διατηρήσεις τή γλῶσσα σου καθαρή ἀπό κατηγορία. Ἄν δηλαδή ἐκεῖνος, ὅπως ἔγραψες, πρέπει νά θανατωθεῖ ἀμέτρητες φορές, ἀφοῦ δέ βελτιώθηκε ὡς πρός τήν τιμή, ἀλλ' ἀφοῦ χρησιμοποίησε τήν ἱερωσύνη ὡς ὄπλο κακίας καί ἀφοῦ τολμᾷ τά ἀτόλμητα, θά τιμωρηθεῖ πάρα πολύ γι' αὐτό ἀπό τόν ἀδέκαστο Κριτή ἃν δέν μετανοήσῃ· γιατί ὁ Θεός δέν εἶναι ἄδικος· κι ἐπομένως δέν εἶσαι δίκαιος νά λερώσεις τό στόμα σου διασύροντας τίς ἀνόσιες πράξεις ἐκείνου».

Ἄλλη ἐπιστολή πού ἐπιβεβαιώνει τό θόρυβο πού δημιουργήθηκε σ' ὅλη ἐκείνη τήν περιοχή τοῦ Πηλουσίου μέ τή χειροτονία τοῦ Ζώσιμου, πού ἦταν ἀνάξιος, εἶναι καί ἡ ἐπιστολή πρὸς τόν ἐπίσκοπο Εὐσέβιο, πού ἔχει ὡς ἐξῆς: *«Μέ λίθους πού δέν ἔχουν χριστεῖ κτίζεις τήν Ἐκκλησία, μέ παράνομους ἢ καλύτερα μέ τούς ἀσεβεῖς σου πόρους. Γιατί πῆρες τήν τιμή τῆς ἱερωσύνης, σάν πωλητής τῆς ἱερωσύνης καί τήν ἔδωσες στό Ζώσιμο»...*

Καταφέρεται ἐπίσης ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος ἐναντίον κάποιου Εὐσεβίου, ὁ ὁποῖος εἶχε δώσει πολλές ἀφορμές μ' ὅλη γενικά τή ζωή του καί κυρίως μέ τήν πώληση τῆς ἱερωσύνης... Σέ μία ἐπιστολή του ὁ Ἅγιος γράφει πρὸς τόν Εὐσέβιο: *«Πολλοί σέ κοροϊδεύουν, γιατί μέ χρήματα κι ὄχι μέ πνεῦμα ἐπιτρέπεις τίς χειροτονίες τῆς μυσταγωγίας... μάθε ποῦ τελειώνει τό κακό, γιατί γιά μικρό κέρδος ἀντάλλαξες τή βλασφημία κατά τοῦ Θεοῦ. Καί ποιός θά προσευχηθεῖ γιά σένα;»* κι ἄλλοῦ: *«ἡ ἀχάριστη κι αἰσχρή διάθεσή μας, δέχθηκε ἀνάξια κάθε δωρεά ἀπό τό Θεό. Πήραμε Ἅγιο Πνεῦμα καί τό διώξαμε μέ αἰσχρές πράξεις. Δεχθήκαμε τό χάρισμα νά κάνουμε θαύματα καί μέ τίς ἀπιστίες τό διώξαμε... Μᾶς παραχωρήθηκε ἡ οὐράνια ἱερωσύνη καί ἐμεῖς τή ζημιώσαμε μέ τή λαθεμένη μας κρίση. Ὁ τάδε πῆρε βίαια τήν ἐπισκοπή καί γενικά φορτώνει πολύ τά πράγματα. Ὁ τάδε οἰκονομεῖ κι ἐνοχλεῖ τό θυσιαστήριο μέ δούλους. Αὐτός ἐξοικειώνεται μ' ἐκεῖνον καί κάνει δικά του ὅσα ἀνήκουν στοῦς φτωχοῦς. Ἐκεῖνος εὐνοεῖ αὐτόν καί φέρνει κατόπιν σ' ἀνάκτορα εὐνούχους καί θηλυπρεπεῖς, φτηνοῦς δούλους. Ἀλίμονο μέ πόσες ντροπές μολύνετα τό θεῖο βῆμα!»* καί πάλι *«ὅπως στό φιλόκαλο ταιριάζουν τά ὠραῖα ἐνδύματα, ἔτσι καί γιά σένα ἰσχύει τό ψαλμικό*

“θά κατατροπιαστοῦν μάταια ὅσοι ἀνομοῦν”, γιατί ἀνοίγοντας κρυφά πόρτες καί βρίσκοντας τρόπους ν’ ἀποκτᾶς κέρδη, ἐσύ θά πληρώσεις τίς εὐθύνες σου γι’ αὐτά, γιά ἄλλους ὅμως θά ἐξοικονομήσεις τά μέσα, γιά τά ὁποῖα καί συσσωρεύεις περισσότερες τιμωρίες ἀπ’ ὅ,τι γιά τόν ἑαυτό σου. Ἄν λοιπόν θέλεις νά γλιτώσεις καί ἐκείνους καί τόν ἑαυτό σου ἀπό τή φωτιά, σέ κυκλώνουν πολλοί Λάζαροι· σ’ αὐτούς τίναξε τή φωτιά τῶν χρημάτων καί μαζί μ’ αὐτούς στόν οὐρανό θά κληρονομήσεις ἀναψυχή».

Ἄκολουθεῖ μεγάλο πλῆθος ἀπό ἐλεγκτικές ἐπιστολές, πού ἀναφέρονται κυρίως στούς τρεῖς πού προαναφέρθηκαν, τόν Εὐσέβιο, τό Ζώσιμο καί τό Μάρωνα, πού ζοῦσαν καί πολιτεύονταν ἀνάξια. Αὐτές κρίνεται περιττό νά παρατεθοῦν ἐδῶ, ἀφοῦ ἡ ζωή καί ἡ πολιτεία τους ἔγινε πιά ὀλοφάνερη ἀπ’ αὐτές πού προηγουμένως ἀναφέραμε.

Αὐτή τήν κατάσταση δέν μποροῦσε νά τήν ἀνέχε-ται ἀδιαμαρτύρητα ὁ Πηλουσιώτης. Ἄναδίδοντας αὐτός ὁσμή ἀγιότητας καί φλεγόμενος ἀπό τήν ἐπιθυμία νά δεῖ τήν Ἐκκλησία στήν πρώτη της δόξα, ἀπελπίζε-ται καί θρηνεῖ γοερά γιά τό κατάντημα ἐκείνων πού ἔχουν ὡς ἀποστολή τους νά ἀνυψώσουν τήν Ἐκκλησία στήν περιωπή αὐτή. Βλέπει τούς ἱερωμένους νά ἐπαναπαύονται πάνω σ’ ἓνα ὀγκώδη σωρό σατανικῶν παθῶν, νά κυλιοῦνται μέσα σ’ αὐτά σάν δοῦλοι, ἐνῶ ἔχουν χειροτονηθεῖ καί διερωτᾶται, δακρυσμένος ἀσφαλῶς, λέγοντας: «Ἄν οἱ ἱερωμένοι κι ὅλοι ἐκεῖνοι γιά τούς ὁποίους τελεῖται ἡ ἱερωσύνη βρίσκονται στήν ἴδια κατάσταση, ποιός θά ἐξευμενίσει τό Θεό;». Ποιός μένει νά ἐξευμενίσει τόν Ὑψιστο, ἀφοῦ οἱ ἱερωμένοι καί οἱ λαϊκοί ἔγιναν ἓνα καί τό αὐτό μ’ ἄλλα λόγια; Ὅταν οἱ λαοί βλέπουν τούς ἱερωμένους νά κυ-

λιούνται μαζί τους στό βόρβορο τῶν παθῶν ἢ στά βιωτικά ἔστω ἐπαγγέλματα, νά τούς συναγωνίζονται στόν τομέα τῆς ὕλης, τῆς σάρκας καί γενικά τῆς ἡδονῆς, τότε ἡ εὐλάβεια πού ὀφείλουν νά ἔχουν σ' αὐτούς διαστρεβλώνεται καί φυγαδεύεται. Καί δέν φταίγουν ἀσφαλῶς οἱ λαοί τόσο γι' αὐτό, ὅσο ἐκεῖνοι οἱ ἔμποροι καί μεταπωλητές, οἱ ὁποῖοι ἂν καί εἶναι ἱερωμένοι βάζουν σέ ἐνέργεια καί «κάθε παράνομη ἐνασχόληση». Καί «ποιός» τότε, «ποιός θά ἐξευμενίσει τό Θεό».

Στήν ἀπόγνωση αὐτή ὀδηγημένος ἀπό τά πράγματα ὁ ἅγιος πατέρας, μέ πολλή νοσταλγία, ἀφήνει τόν λογισμό του νά γυρίζει πολλές φορές στό παρελθόν καί τόν ἀκοῦμε πολλές φορές νά κάνει ἀπογοητευτικές καί ἀπελπισμένες συγκρίσεις. Ἡ ἀσταμάτητη ἱεροσυλία, ἡ φιλαργυρία καί ἡ αἰσχροκέρδεια τῶν ἱερωμένων τῆς ἐποχῆς, τοῦ φέρνουν στό νοῦ παλιές καλές μέρες καί γράφει σέ κάποιον Ἰαλφιο μέ πόνο: «Τότε δηλαδή τά δικά τους τά ἔβαζαν μπροστά στό κοινό, τώρα ὅμως τά κοινά μερικοί τά μεταφέρουν στά σπίτια τους καί δέν ντρέπονται νά κερδίζουν ἀπό ξένες συμφορές».

Τό μίσος, ἡ πολυπραγμοσύνη, τό ὅτι ἄλλα διδάσκουν κι ἄλλα πράττουν αὐτοί οἱ ἱερωμένοι πού ἀνάξια ζοῦν καί πολιτεύονται καί γενικά τό ὅτι αὐτοί παίζουν μ' ὅσα δέν πρέπει νά παίζουν, συντελοῦν στό νά ἀπευθύνει σχετική ἐπιστολή στό διάκο Παλλάδιο, πού ἔχει ὡς ἐξῆς: «Γιατί ἂν καί ἔχουμε διαταχθεῖ ν' ἀγαποῦμε τούς ἐχθρούς μας, ἐμεῖς οὔτε τούς φίλους μας δέν ἀγαποῦμε· καί ἐνῶ ἔχουμε ἐντολή νά ἀσκοῦμε τήν ἀκτημοσύνη, ὄχι μόνον δέν ἀρκούμαστε σ' ὅσα ἔχουμε, ἀλλά καί ἀπό τίς ξένες συμφορές κερδίζουμε χρήματα· κι ἐνῶ μᾶς ἔχει δοθεῖ προσταγή νά εἴμαστε ἡρε-

μοι, ἐνοχλοῦμε μέ τήν πολυπραγμοσύνη μας κι αὐτούς πού ἡσυχάζουν. Καί δέν βλέπουμε μόνο αὐτά, ἀλλά ἐπιχειροῦμε νά διδάσκουμε ἄλλους αὐτά πού δέν θέλουμε νά κάνουν. Αὐτά λοιπόν ἀκούγοντας οἱ ἄνθρωποι καί βλέποντας νά ἐπιχειροῦμε νά σᾶς διδάσκουμε ἄλλα καί ἄλλα νά βλέπουν νά κάνουμε, νομίζουν ὅτι ἐμεῖς τούς εἰρωνεύομαστε καί παίζουμε μ' ὅσα δέν πρέπει νά παίζουμε καί ἀκονίζουν τίς γλῶσσες τους ἐναντίον τῆς Θείας Πρόνοιας· αὐτή κι αὐτούς, ἀλλά περισσότερο ἐμᾶς διώχνει, πού γίναμε αἴτιοι τέτοιας βλασφημίας, πού χρησιμοποιήσαμε τά ὄπλα τῆς ἱερωσύνης ἐναντίον αὐτοῦ πού μᾶς ὅπλισε κι ἀνοίξαμε τά στόματα τῶν ἀπίστων». Γιατί ἀσφαλῶς τέτοιες αἰτίες καί ἀφορμές δίνοντας στούς ἀπίστους οἱ ἱερωμένοι πού πολιτεύονται καί ζοῦν ἀνάξια, συμβάλλουν ὥστε οἱ ἄπιστοι νά μηχανεύονται κάθε κακό σέ βάρος τους μέ τελικό ἀποτέλεσμα μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου τήν πτώση τοῦ γοήτρου τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ ἡ θέση της στήν κοινωνία κάθε ἐποχῆς, ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπό τή μεγάλη ἢ μικρή ἐκτίμηση τοῦ ἀξιώματος τῆς ἱερωσύνης ἀπό μέρος τῶν ἄξιων ἢ ἀνάξιων ἱερωμένων, πού κληρώθηκαν σ' αὐτήν καί κυρίως ἀπό μέρος τῶν ἐπισκόπων....

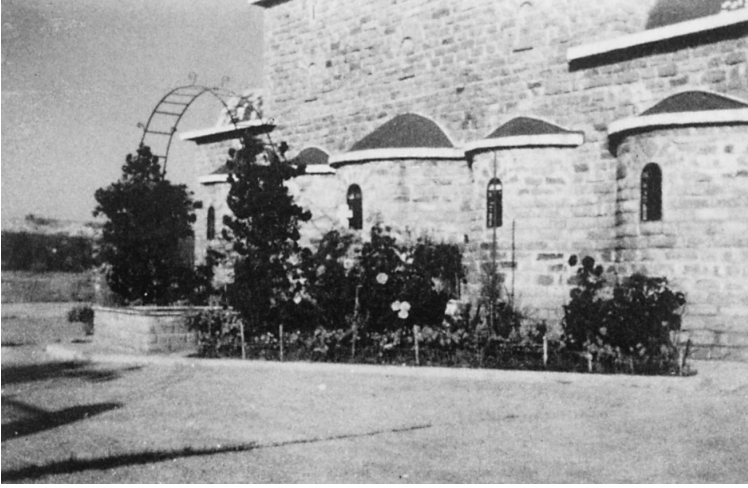
Ἄποκαμε πραγματικά, ὁ ἱερός πατέρας νά συμβουλεύει, νά νουθετεῖ, νά ἐλέγχει, νά ἐπιπλήττει, νά μιλάει μέ παρρησία. Καί διερωτᾶται κανεῖς. Σέ ποιό κατάστημα θά κατέληγαν ἄραγε ἐκεῖνοι οἱ κακοί καί ἀνάξιοι ἱερωμένοι, ἂν δέν ὑπῆρχε ὁ φόβος ἐνός τέτοιου θαρραλέου ἐλέγχου; Ἀξίζει ἐδῶ νά θυμηθοῦμε καί μιᾶ ἐπιστολή τοῦ ἱεροῦ πατέρα πρὸς τόν ἐπίσκοπο Ἑρμοῖνα, ἀπό τήν ὁποία γίνεται φανερό ὅτι ὁ ἔλεγχος καί ἡ παρρησία τοῦ Πηλουσιώτη ἦταν στοιχεῖα ὑπολογίσιμα σέ τόσο μεγάλο βαθμό, ὥστε τά προκαλοῦσαν

σπουδαῖοι παράγοντες, ἐπειδή αὐτοί δέν μποροῦσαν νά ἐπέμβουν πιά ἀποτελεσματικά.

Λέει λοιπόν σ' αὐτή τήν ἐπιστολή μαζί μέ τ' ἄλλα: «Μάθε λοιπόν, ἱερή κεφαλή (γιατί πρέπει νά ἀπολογηθῶ), ὅτι προσπάθησα ὅσο μποροῦσα νά βρῶ τρόπο θεραπείας καί τόν πιά ἥπιο καί τόν πιά σκληρό καί τίποτα δέν ἔχω παραλείψει ἀπό κείνα πού χρειάζονται γιά νά ἐρευνήσω καλά τήν ἀρρώστια καί δέν μπόρεσα, γιατί τό πάθος βρέθηκε ἰσχυρότερο ἀπό τίς προσπάθειες καί ὁ ἴδιος ἔχει πέσει σέ ἀναισθησία. Δέν πρέπει λοιπόν νά φανερώσω ὅσα ἀξίζει νά ξεχαστοῦν καί νά σκεπαστοῦν μέ βαθιά σιγή· ὅμως φανερώνω λίγα ἀπ' αὐτά πού μέ θάρρος παραγγέλθηκαν, εἰδικά γι' αὐτόν, γιά νά μάθεις ὅτι κι αὐτά τά περιφρόνησε, καί νά πάψεις νά μέ κατηγορεῖς. Γιατί εἶχα γράψει σ' αὐτόν πολλά ἀπ' αὐτά πού ἔπρεπε, λίγα ὅμως μέ δάκρυα γράφω... ὀλόκληρη ἢ πόλη λέει μέ τραγικό τρόπο τά ξακουστά σου δράματα. Γιά ποιά αἰτία πωλεῖς τίς χειροτοτονίες; Γιά ποιόν προδίνεις τήν ἱερωσύνη; Γιά χάρι τίνος ἐξευτελίζεις τό Θεό; Γιά ποιά αἰτία μολύνεις τά ἀνάκτορα; Γιά τό χατήρι τίνος ἐξαγοράζεις μέ χρήματα καί οἰκειοποιεῖσαι αὐτά πού ἀνήκουν στούς φτωχοῦς; Γιατί στό κατώφλι τῶν γερατιῶν νεωτερίζεις ὡς πρός τ' ἀδικήματα; Γιά ποιά αἰτία δέν ἔμεινες στό ὕψος τοῦ ἀξιώματος σάν ἄρχοντας, ἀλλά φάνηκε νά σέ ἐξουσιάζει ἡ κακία; Μάθε λοιπόν ὅτι θά τιμωρηθεῖς πάρα πολύ, γιατί ἔκανες ἐσύ ὁ ἴδιος ἐκεῖνα τά ὁποῖα ὀρίστηκες νά ἐμποδίζεις νά κάνουν ἄλλοι». Πρόκειται καί πάλι γιά τόν ἐπίσκοπο Εὐσέβιο πού σέ βάρος του ὁ ἐπίτροπος Ἑρμογένης τοῦ ἔκανε κάποιο παράπονο, γράφει στόν Πηλουσιώτη, σάν νά τόν ἐλέγχει κι αὐτόν πατρικά, ἐπειδή τάχα δέν ἔγραψε κάτι γιά νά διορθώσει τόν Εὐσέβιο, ἐνῶ ὁ ἅγιος πατέρας εἶχε γρά-

ψει πολλά πολλές φορές, μερικά από τά όποια «μέ δάκρυα» τά έγγραψε, όπως και τήν παραπάνω έπιστολή του προς τόν έπίσκοπο Έρμογένη μέ δάκρυα πάλι τή γράφει ως άπολογία κι άναφορά.

Άλλά και από πολλές άλλες έπιστολές προκύπτει τό γεγονός ότι ό Πηλουσιώτης ήταν για τήν έποχή του σημαίνουσα προσωπικότητα και μορφή. Κάποιος Σιλουανός, πού έγγραψε στόν Πηλουσιώτη, όπως φαίνεται σέ βάρος κάποιου ίερωμένου πού ήταν ράθυμος στή ζωή, παίρνει άπάντηση, πού από τό ύφος της γίνεται φανερό ότι στά λόγια του Πηλουσιώτη δέν υπάρχουν περιθώρια συζητήσεων και συμβιβασμών. Άν θέλεις, του λέει, νά δωροφορείς πράγματι στό Θεό, δηλαδή νά Του προσφέρεις δώρα, μήν άτιμάζεις έκεϊνον πού θά μεσιτεύσει γι' αυτά, γιατί ό Θεός δέ σου έδωσε τήν άξία φιλόανθρωπα, για νά ύψώνεις τά χέρια σου έναντίον των διακόνων του. Γιατί ό ίερέας είναι άπεσταλμένος του Κυρίου και Παντοκράτορα στή θεία μυσταγωγία και στή διακονία για τή σωτηρία των πολλών, κι όταν άκόμα έχει κηλιδωθεί, όπως λές, μέ κάποια ράθυμη ζωή, ό ίδιος θά έχει τίς ευθύνες: *«Άν άληθινά θέλεις νά προσφέρεις δώρα στό Θεό, μήν άτιμάζεις τό μεσίτη των δώρων, πού φιλόανθρωπα ό Θεός άξίωσε νά χρησιμοποιεί τά χέρια για τούς διακόνους. Γιατί ό ίερέας άν και έχει κηλιδωθεί, όπως λέτε, μέ κάποια ράθυμη ζωή, αυτός θά έχει τίς ευθύνες, άφοϋ είναι άπεσταλμένος του Κυρίου Παντοκράτορα στή μυσταγωγία τής θείας τελετής και στή διακονία για τή σωτηρία των πολλών»...*

Ἐδῶ εἶναι θαμμένος ὁ πατέρας Χρυσόστομος.

Ἀπό τόν ἐπίλογο

... Τίς ἐπιστολές αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ πατέρα μας πρέπει νά τίς μελετοῦν οἱ ἱερωμένοι καί κυρίως οἱ ἱεροκήρυκες περισσότερο ἀπό ὁποιοδήποτε ἄλλο πατερικό ἔργο. Τό λαμπρό ὕφος του, ἡ ἀνετη διαπραγμάτευση τῶν προβλημάτων τῆς ἱερωσύνης, ἡ ὠριμότητα τῶν σκέψεών του, ἡ θέση του γενικά γιά τήν ἄσκηση τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου, δείχνουν χριστιανό φλογερό κι ἀγνό ἰδεολόγο ἀγωνιστή. Περισσότερο ἀπ' ὅλα αὐτά καί ἰδιαίτερα ἡ παρρησία τοῦ ἀγίου πατέρα, ὅπως αὐτός τήν ἐννοεῖ καί τή χρησιμοποιεῖ, πολύ θά ὠφελήσει μ' ὅλα μαζί τά προηγούμενα.

Οἱ μέρες σήμερα εἶναι περισσότερο ἀπό ἄλλοτε πονηρές. Τό ἀντιχριστιανικό πνεῦμα, ἕνα πνεῦμα ἀπό παράδοξες θεωρίες, κατακλύζει σήμερα τήν κοινωνία καί ρεύματα ἀπό ἀντίρροπες ἤ κι ἀνισόρροπες πολλές φορές ἀντιλήψεις διασταυρώνουν τά ξίφη τους, διαποτίζουν τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων μέ δηλητήρια κάθε προελεύσεως, μέ τελικό σκοπό νά δημιουργήσουν μιά συνείδηση ἀντικληρική. Ἡ νεολαία, πού παρασύρεται ἀπό νέες τάχα ιδέες, ἀπό ιδέες ἀνατρεπτικές, ἀπομακρύνεται σιγά σιγά ἀπό τίς πατροπαράδοτες ἀξίες, ἐνῶ οἱ λαϊκές μάζες καί κυρίως οἱ ἐργατικές, πού δημαγωγοῦνται καθημερινά μέ τέχνη, διαρρέουν κι αὐτές ἀπό τόν περίβολο τῆς Ἐκκλησίας καί πυκνώνουν τίς τάξεις τῶν ἐχθρῶν της.

Οἱ ἐπιστολές τοῦ τρισμακάριστου θείου πατέρα
μποροῦν νά δημιουργήσουν θαύματα μέσα μας καί μέ
μας σ' ὀλόκληρη τήν Ἐκκλησία, ἄν ὅλοι τίς προσέ-
ξουν ὅσο πρέπει. Βέβαια ὑπάρχει καί τό λακωνικό
συμβόλαιο τοῦ Κυρίου, βάσει τοῦ ὁποίου «*πύλαι Ἰ-
δου οὐ κατισχύσουσι*» τήν Ἐκκλησία, ἀλλά ἡ εὐθύνη
τῶν ἱερωμένων θά εἶναι πάρα πολύ μεγάλη, γιατί δέν
ἄρκει νά ζεῖ ἡ Ἐκκλησία ἔστω καί φυτοζώνοντας. Ἡ
Ἐκκλησία πρέπει νά βρίσκεται πάντα στό ὕψος, γιά
τό ὁποῖο καί τήν προόρισε ὁ θεῖος Ἰδρυτής της κι αὐ-
τό θά εἶναι δυνατόν μόνο ἐφ' ὅσον οἱ κληρικοί τή δια-
τηροῦν στό ὕψος ἐκεῖνο πού ἀπαιτοῦν οἱ θεοδίδακτοι
νόμοι τοῦ Παύλου, ὅπως ὑποδεικνύουν καί οἱ καθα-
ρές, ζωηρές καί δυνατές ἐπιστολές τοῦ Πηλουσιώτη.

